SPIS TREŚCI

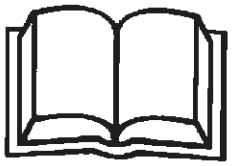

1. Pojęcia związane z ochroną ludności 3

2. Wojewódzki Zespół Reagowania Kryzysowego 5

3. Poradnik 6

4. Pierwsza pomoc 8
   - A. Kontuzje 12
   - B. Opatrywanie ran 13

5. Najbardziej prawdopodobne zagrożenia 14

   I. Katastrofy naturalne 15
   - A. Pożary lasów 16
   - B. Powodzie i zatopienia 19
   - C. Wichury i huragany 27
   - D. Śnieżyce 30
   - E. Gradobicia 34
   - F. Upały 35

   II. Katastrofy techniczne 38
   - A. Skażenie promieniotwórcze 39
   - B. Katastrofy kolejowe 42
   - C. Katastrofy drogowe 46
   - D. Skażenia chemiczne 50
   - E. Pożary w miejscowościach 53
   - F. Katastrofy budowlane 58

   III. Zagrożenia sanitarno-epidemiologiczne 61
   - A. Epidemie 62
   - B. Terroryzm i bioterroryzm 63

   IV. Pozostałe zagrożenia 66
   - A. Niewypały i niewybuchy 67
   - B. Kradzieże i włamania 71

6. Sposoby ogłaszania alarmów 73

7. Wykaz najważniejszych telefonów 77

LEGENDA
Granica województwa
Granica powiatu
Granica gminy
Stolice powiatów
Gminy
Autostrada
Drogi krajowe
Drogi wojewódzkie
Rzeki
Jezlora
WOJ. WIELKOPOLSKIE
WOJ. ŁÓDZKIE
WOJ. DOLNOŚLĄSKIE
WOJ. ŚLĄSKIE
REPUBLIKA CZESKA
OPOLE
Namysłów
Kluczbork
Olesno
Brzeg
Nysa
Prudnik
Kędzierzyn-Koźle
Strzelce Opolskie
Krapkowice
Głubczyce
Wilków
Domaszowice
Byczyna
Praszka
Rudniki
Gorzów Śląski
Wołczyn
Świerczów
Radłów
Lubsza
Pokój
Murów
Lasowice Wielkie
Popielów
Skarbimierz
Olszanka
Dobrzeń Wielki
Łubniany
Zębowice
Dobrodzień
Lewin Brzeski
Grodków
Dąbrowa
Turawa
Ozimek
Niemodlin
Chrząstowice
Kolonowskie
Skoroszyce
Komprachcice
Tułowice
Tarnów Opolski
Zawadzkie
Prószków
Kamiennik
Pakosławice
Łambinowice
Izbicko
Jemielnica
Otmuchów
Korfantów
Gogolin
Strzeleczki
Zdzieszowice
Leśnica
Ujazd
Biała
Walce
Głogówek
Reńska Wieś
Pawłowiczki
Cisek
Bierawa
Polska Cerekiew
Baborów
Branice
Kietrz
Głuchołazy
Lubrza
J. Topolskie
J. Kozielskie
J. Otmuchowskie
J. Nyskie
Biała Głuchołaska
Nysa Kłodzka
Mała Panew
Prudnik
Opawica
Kanał Gliwicki

1. POJĘCIA ZWIĄZANE Z OCHRONĄ LUDNOŚCI I ZARZĄDZANIEM KRYZYSOWYM

1. **Powszechny system ochrony ludności** – to uporządkowany wewnętrznie układ elementów organizacyjnych, ludzkich i materialnych wzajemnie powiązanych i działających na rzecz bezpieczeństwa obywateli.

2. **Bezpieczeństwo obywatelskie** – to zapewnienie spokojnego rozwoju społecznego, ze szczególnym zwróceniem uwagi na zagrożenia niemilitarne, w tym w szczególności katastrofy i inne zdarzenia związane z działaniami sił natury, samego człowieka, które mogą destabilizować i prowadzić do sytuacji kryzysowych.

3. **Gotowość cywilna** – przygotowanie oraz stworzenie takiego systemu organizacyjno-funkcjonalnego, za pomocą którego będzie można zapewnić możliwie największy stopień bezpieczeństwa ludziom oraz mieniu i środowisku w sytuacji zagrożeń wywołujących bezpośrednio kryzys lub zagrożenie. To również zapobieganie i przeciwdziałanie zagrożeniom, zapewnienie optymalnych warunków życia ludności, prowadzenia działalności i funkcjonowania administracji publicznej w czasie trwania zagrożenia lub kryzysu.

4. **Ochrona ludności** – polega przede wszystkim na: ostrzeganiu, alarmowaniu i informowaniu ludności o zagrożeniach, prowadzeniu ewakuacji oraz zapewnieniu ewakuowanym pomocy medycznej i socjalnej, głównie w zakresie zakwaterowania i wyżywienia.

5. **Sytuacja kryzysowa** – to zjawisko, które zagraża obywatelom bezpośrednio z uwagi na zagrożenie zdrowia i życia, jak również pośrednio mając na uwadze wszelkiego rodzaju dobra narażone na zniszczenie.

6. **Zarządzanie kryzysowe** – to opracowanie procedur postępowania oraz działania w sytuacji kryzysowej zespołu odpowiedzialnego za przeprowadzenie danej akcji związanej z wystąpieniem kryzysu, tak by jego skutki były minimalne dla społeczeństwa, obywateli i państwa. Główną jednostką koordynującą działania wszelkich służb podczas wystąpienia zdarzeń masowych dotyczących kryzysu jest powołany Zespół Reagowania Kryzysowego.

7. **Obrona Cywilna** – to ochrona ludności, zakładów pracy i urządzeń użyteczności publicznej, dóbr kultury, ratowanie i udzielanie pomocy poszkodowanym w czasie wojny oraz współdziałanie w zwalczaniu klęsk żywiołowych i zagrożeń środowiska, a także usuwanie ich skutków.

2. WOJEWÓDZKI ZESPÓŁ REAGOWANIA KRYZYSOWEGO

Zarządzeniem Wojewody Opolskiego nr 80/03 z dnia 30 czerwca 2003 r. został powołany Wojewódzki Zespół Reagowania Kryzysowego. Zespół powołano zgodnie z ustawą o stanie klęski żywiołowej i wydanym na jej podstawie Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 3 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu tworzenia gminnego zespołu reagowania, powiatowego i wojewódzkiego zespołu reagowania kryzysowego oraz Rządowego Zespołu Koordynacji Kryzysowej i ich funkcjonowania.

W skład Wojewódzkiego Zespołu Reagowania Kryzysowego wchodzą: szef zespołu, którym jest Wojewoda Opolski, oraz dwóch zastępców szefa. Zespół dzieli się na dwie podstawowe grupy robocze. Grupę o charakterze stałym zajmującą się m.in. monitorowaniem i planowaniem oraz grupę o charakterze czasowym zajmującą się działaniami operacyjnymi, logistyką, opieką zdrowotną i pomocą socjalno-bytową w czasie i po kryzysie.

Do zadań zespołu należy:

- monitorowanie zagrożeń i występujących klęsk żywiołowych oraz prognozowanie rozwoju sytuacji;
- opracowanie i aktualizowanie planów reagowania kryzysowego obejmującego fazę zapobiegania, przygotowywania, reagowania i odbudowy;
- realizowanie procedur i programów reagowania w czasie stanu zagrożenia lub klęski żywiołowej;
- planowanie wsparcia organów działających na różnych szczeblach administracji;
- przygotowanie warunków umożliwiających koordynację pomocy humanitarnej;
- realizowanie polityki informacyjnej związanej z przygotowaniem i stanem klęski żywiołowej.

Zespół działa na podstawie zatwierdzonego przez Wojewodę Opolskiego Regulaminu Pracy Zespołu, regulamin określa szczegółowy zakres obowiązków osób funkcyjnych oraz tryb pracy i szkolenia zespołu.

3. PORADNIK

Katastrofy mogą wystąpić w różnych postaciach i rozmiarach. Większość jest powodowana przez zmienne warunki pogodowe – nazywamy je katastrofami naturalnymi. Katastrofy techniczne spowodowane są najczęściej awariami technicznymi lub błędem człowieka. Część z występujących w naszym województwie katastrof można przewidzieć (silne wiatry, powodzie wylewne), ale większość z nich ciągle nas zaskakuje.
Chociaż katastrofy naturalne nie są zjawiskiem, o którym niechętnie się czyta, to jednak wskazane jest wiedzieć więcej na ich temat. Wiedza ta pomoże zrozumieć ewentualne zagrożenia i przygotować się na wypadek ich wystąpienia.

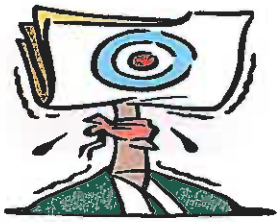

Stan klęski na ogół nie trwa długo.

Sytuacja szybko wraca do normy.

Postaraj się przyzwyczaić do nowych i przymusowych okoliczności, nawet jeżeli jesteś poza miejscem zamieszkania. Szukaj pomocy u innych, jeżeli czujesz się zagrożony i zagubiony. Nie wahaj się pytać, jak długo będziesz przebywać w miejscu ewakuacji i kiedy będziesz mógł wrócić do domu.

Rodzinny plan działania na czas klęsk żywiołowych

W krajach Europy Zachodniej, a także w USA, rodziny zamieszkałe w rejonach zagrożeń opracowują rodzinne plany na wypadek zagrożenia.

Celowym byłoby i u nas ustalić z całą rodziną odpowiedzi na następujące zagadnienia:

* jakie zagrożenia mogą nas dotyczyć;
* co należy zrobić, aby być przygotowanym w razie wystąpienia katastrofy;
* co robić w wypadku ogłoszenia ewakuacji;
* gdzie rodzina może spotkać się w razie niemożliwości spotkania w domu;
* gdzie rodzina może zebrać się po ogłoszeniu ewakuacji;
* gdzie dać znać o sobie, jeżeli w chwili katastrofy jesteś poza domem;
* sposób komunikowania się ze sobą członków rodziny.

Właściwym byłoby przeszkolenie członków rodziny w zakresie udzielania pierwszej pomocy poszkodowanym.

Wyposażenie na czas klęski żywiołowej

Każda rodzina powinna mieć przygotowane podstawowe wyposażenie na czas klęsk żywiołowych. Podczas katastrof może wystąpić brak elektryczności, gazu, wody itp. Możliwe jest też, że warunki uniemożliwią opuszczenie domu przez wiele dni. Przygotowane zawczasu wyposażenie ułatwi przetrwanie tego trudnego okresu.

Wyposażenie powinno zawierać:

* **żywność:** mięso, owoce i warzywa w puszkach, puszkowane soki, mleko i zupy, cukier, sól i przyprawy, wysokokaloryczne pożywienie (witaminy, słodycze, żywność dla niemowląt i ludzi starszych, krakersy, suchary, ekstrakty kawy i herbaty) – zapas na okres 3-5 dni przechowywać w chłodnym i suchym miejscu;
* **woda:** wodę należy zgromadzić najlepiej w plastikowych pojemnikach w ilości 4-5 litrów na osobę na okres 3-5 dni, wliczając wodę do utrzymania podstawowych zasad higieny (woda powinna być odkażona, np. wybielaczem do prania o stężeniu 5,25 % w ilości 1 kropla na litr wody);
* **odzież i rzeczy do spania:** każdy domownik powinien posiadać jedną zmianę bielizny, odzieży i butów, a dodatkowo okrycie przeciwdeszczowe, ciepłą bieliznę, koc lub śpiwór;
* **apteczka pierwszej pomocy:** gaza, sterylne bandaże (w tym elastyczne), plastry opatrunkowe, nożyczki, chusta, termometr, środki aseptyczne, środki przeciwbólowe, aspirynę, środki przeczyszczające, węgiel aktywowany, mydło, rękawice gumowe oraz zapas lekarstw na przewlekłe choroby członków rodziny;
* **przybory i narzędzia:** turystyczny zestaw do gotowania, radio na baterie, latarki, zapasowe baterie, nóż wieloczynnościowy, zapałki, przybory do pisania, gwizdek, przybory do higieny, plastikowe pojemniki, papier toaletowy, przybory do szycia – zestaw powinien być spakowany i gotowy do zabrania.

Zabezpieczenie domu

Możliwości zabezpieczenia domu są bardzo ograniczone i wiążą się z dużymi kosztami. Można jednak wykonać przedsięwzięcia profilaktyczne, które zmniejszą do minimum ryzyko strat.

Do takich przedsięwzięć należą:

* przeniesienie wartościowych przedmiotów na strych lub wyższe piętra,
* zamontowanie tablic bezpieczników i liczników możliwie jak najwyżej,
* ubezpieczenie w towarzystwie ubezpieczeniowym,
* stworzenie systemu pomocy sąsiedzkiej.

4. PIERWSZA POMOC

Zasady udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej niestety są bardzo słabo znane przez obywateli naszego kraju. W przypadkach konieczności udzielenia pierwszej pomocy wielu uważa, że nie będą próbować jej udzielać gdyż i tak się na tym nie znają. W rezultacie przyjęcia takiej postawy okazuje się czasami, że lekarz przybywa za późno; są to najtragiczniejsze skutki nieznajomości zasad udzielania pomocy przedmedycznej. Poniżej przedstawiamy Państwu podstawowe zasady udzielania pierwszej pomocy.

Po pierwsze – należy ocenić podstawowe funkcje życiowe poszkodowanego tj. sprawdzić czy jest przytomny, czy oddycha oraz czy ma zachowane krążenie.

Przytomność poszkodowanego sprawdzamy pytając np.: jak się czuje, co go boli itp., sprawdzamy również reakcję na mocne dotknięcie poprzez klepnięcie np. w policzek.

Należy pamiętać, aby w przypadkach podejrzenia uszkodzenia kręgosłupa poszkodowanego poruszać tylko, gdy jest to absolutnie konieczne. Nieprawidłowe poruszanie może doprowadzić do uszkodzenia rdzenia kręgowego, a tym samym do paraliżu.

Oddech sprawdzamy poprzez nasłuch i wyczuwanie strumienia powietrza wydobywającego się z ust i nosa, gdy brak jest widocznych ruchów klatki piersiowej. Przy częściowej niedrożności dróg oddechowych słychać charakterystyczne odgłosy, tj. chrapanie i bulgotanie.

Po czterech minutach niedotlenienia mózgu u poszkodowanego powstają nieodwracalne zmiany, dlatego tak ważne jest jak najszybsze rozpoczęcie udzielania pomocy.

Sztuczne oddychanie

Podejmując decyzję o rozpoczęciu udzielania pierwszej pomocy, należy udrożnić drogi oddechowe, co wykonuje się poprzez odgięcie głowy poszkodowanego do tyłu. Poduszka lub zwinięty koc pod barkami utrzymują głowę poszkodowanego w odgięciu.
Jeżeli jest podejrzenie uszkodzenia kręgosłupa szyjnego, głowy poszkodowanego nie należy odchylać do tyłu.
Gdy poszkodowany, mimo udrożnienia dróg oddechowych, nie może oddychać, zakładamy, że drogi oddechowe są zatkane ciałami obcymi. Należy wtedy otworzyć poszkodowanemu usta i wydobyć ciała obce – krew, wymiociny, sztuczna szczęka itp.

Mamy dwa sposoby sztucznego oddychania: metodą usta – usta lub usta – nos.

Sztuczne oddychanie metodą usta - usta. Nos szczelnie zaciśnięty.

Usta – usta

Udzielający pomocy opiera swoją dłoń na czole poszkodowanego, kciukiem i palcem wskazującym zaciska mu nos. Usta ratowanego muszą być lekko rozchylone, ratujący wdycha powietrze i szybko cofa swoją głowę, sprawdzając równocześnie kątem oka ruchy klatki piersiowej poszkodowanego.

Usta – nos

Głowa, jak w przypadku metody usta – usta, jest odgięta do tyłu, szyja wyprostowana. Przytrzymując żuchwę zamykamy usta poszkodowanego, ratujący poprzez nos wtłacza powietrze do płuc poszkodowanego. Dalej postępujemy jak przy metodzie usta – usta.

Wybór metody sztucznego oddychania zależy od sytuacji, stanu poszkodowanego oraz woli ratownika.

Reanimacja krążeniowa

Krążenie można sprawdzić w trzech miejscach, tj. na tętnicy szyjnej, udowej lub promieniowej.

Badanie tętna na tętnicy szyjnej

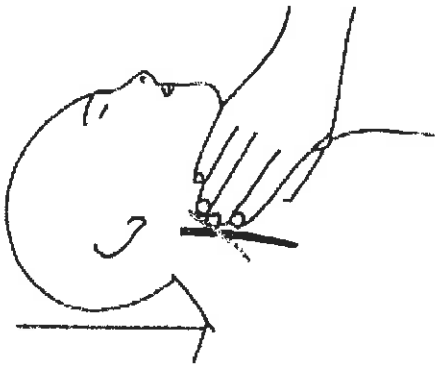

Badanie tętna na tętnicy szyjnej. Kciuk i trzy duże palce ręki obejmują krtań. Te trzy palce przesuwają się z boku do zagłębienia utworzonego przez krtań i boczny mięsień szyi. Tu powinno być wyczuwalne tętno.

Badanie tętna na tętnicy udowej

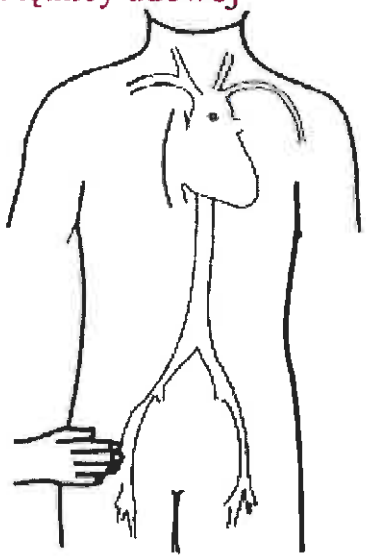

Badanie tętna na tętnicy udowej. Tętnica udowa jest wyczuwalna w pachwinie: w pierwszej jednej trzeciej odległości pomiędzy kroczem a grzebieniem kości biodrowej.

Badanie tętna na tętnicy promieniowej

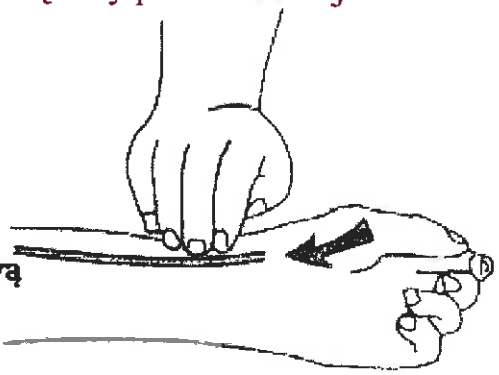

Badanie tętna na tętnicy promieniowej.Trzy palce jednej ręki przesuwają się od kłębu w kierunku łokcia. W szczelinie utworzonej przez kość promieniową i ścięgna zginaczy palców leży tętnica promieniowa.

U nieprzytomnego pacjenta tętno na tętnicy szyjnej sprawdzamy z obu stron, najpierw po jednej stronie, a gdy nie wyczuwamy tętna, sprawdzamy po drugiej stronie szyi. Brak tętna na tętnicy szyjnej wskazuje na zatrzymanie krążenia. Jeżeli stwierdzamy brak krążenia, należy ułożyć poszkodowanego płasko na plecach, podłoże musi być twarde. Uniesienie nóg do góry zwiększy znacznie efekty masażu. Punkt nacisku masażu pośredniego serca znajduje się na dolnej części mostka.

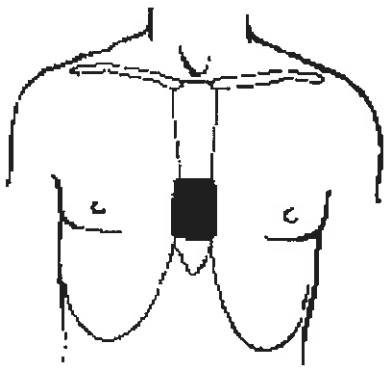

Punkt uciskania przy masażu serca.

Nadgarstek umieszczamy w punkcie wskazanym na rysunku powyżej, drugi nadgarstek umieszczamy na pierwszym, palce obu rąk unosimy do góry, aby nie doprowadzić do złamania żeber. Ramiona ratownika powinny być wyprostowane, bark pionowo nad mostkiem, który wciskamy na głębokość około 3 cm, używając do tego ciężaru własnego ciała. Następnie nie odrywając rąk od punktu nacisku odciążamy mostek, klatka piersiowa poszkodowanego powinna wrócić do poprzedniej pozycji.

Ucisk wywiera się prostopadle do klatki piersiowej, wyprostowanymi ramionami. Palce odgięte ku górze.

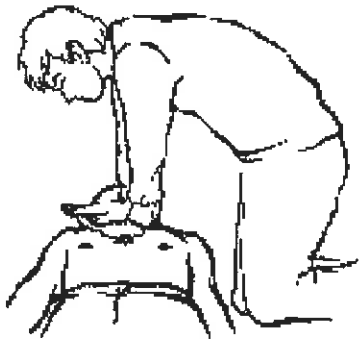

Fazy ucisku i rozluźnienia powinny trwać tyle samo czasu. Ruchy muszą być bardzo płynne i skoordynowane.

Nie należy przerywać masażu, stosujemy go do skutku, tj. do przywrócenia naturalnego krążenia.

Jednoczesny masaż serca i sztuczne oddychanie

Postępujemy tak, jak opisano to powyżej. Pamiętając, że na każde dwa oddechy przypada piętnaście nacisków na klatkę piersiową poszkodowanego. Nie ma znaczenia, czy reanimację wykonuje jeden czy dwóch ratowników, podstawowe zasady są identyczne w obu przypadkach.

Nie wolno przerywać akcji reanimacyjnej !
Reanimację prowadzi się aż do przybycia lekarza chyba, że wcześniej ratownik z powodu wyczerpania nie będzie zdolny do udzielania pomocy poszkodowanemu

A. KONTUZJE

Do najczęstszych kontuzji należą:

A. Skręcenia,
B. Zwichnięcia,
C. Złamania.

Pamiętać należy, że pod żadnym pozorem nie wolno próbować prostować, odkręcać, czy nastawiać zwichniętej lub złamanej kończyny.

A. Skręcenia – gdy kość stawu przemieści się w obrębie torebki stawowej. Objawami skręcenia są ból w czasie ruchu lub spoczynku, opuchlizna, zasinienie, nienaturalne zginanie się dłoni, palców, stopy.
Należy unieruchomić skręconą kończynę i jak najszybciej przewieźć poszkodowanego do lekarza.

B. Zwichnięcia – gdy do naciągnięcia tkanek miękkich w torebce stawowej dołączy przemieszczenie się kości (główka kości wyskoczy z panewki). Kontuzji tej towarzyszą objawy podobne jak przy skręceniu, a także widoczny gołym okiem nienaturalny wygląd stawu, bardzo silny ból uniemożliwiający poruszanie zwichniętą kończyną. Należy unieruchomić kończynę i jak najszybciej dostarczyć poszkodowanego do lekarza.

C. Złamania – gdy kończyna jest nienaturalnie ułożona, bardzo szybko powiększa się obrzęk, wskazujący na podskórny wylew krwi. Otwarte złamanie bardzo łatwo rozpoznać: widać kość. Kontuzji tej towarzyszy bardzo silny ból i opuchlizna.
Przede wszystkim należy wezwać pogotowie ratunkowe, następnie unieruchamiamy dwa sąsiednie stawy, np. złamaną nogę przymocowujemy bandażem do zdrowej, złamaną rękę do klatki piersiowej. Gdy podejrzewamy złamanie kręgosłupa, nie robimy nic, czekając na przyjazd pogotowia, wyjątek stanowi sytuacja, gdy musimy wykonać reanimację poszkodowanego.

W przypadku skręcenia i zwichnięcia stawu unieruchamiamy staw i sąsiadującą z nim kość, przy złamaniu unieruchamiamy dwa sąsiednie stawy !!!

Opracowano na podstawie broszury - Wakacyjny poradnik zdrowia 2003

B. OPATRYWANIE RAN

Drobne zranienia mogą zdarzyć się każdemu i w każdym czasie, dlatego też należy wiedzieć i pamiętać, że nawet najdrobniejsze rany wymagają odpowiedniego opatrzenia.

- Gdy się skaleczymy, najważniejsze jest dokładne oczyszczenie rany z piasku, kurzu i innych zanieczyszczeń. Jeśli tego nie zrobimy, istnieje ryzyko infekcji, co może doprowadzić do bardzo poważnych następstw.

- Ranę najlepiej przemyć solą fizjologiczną lub wodnym roztworem jodyny. Nie przemywać rany wodą utlenioną, gdyż nie jest ona środkiem dezynfekcyjnym. Do dezynfekcji nie używamy też spirytusu, może on doprowadzić do uszkodzenia wewnątrz rany.

- Po oczyszczeniu ranę najlepiej zdezynfekować, używa się do tego celu alkoholu lub jodyny. Taki roztwór nakrapiamy na jałową gazę i przecieramy delikatnie brzegi rany, nie wolno przecierać samej rany.

- Oczyszczona i zdezynfekowana rana powinna być pokryta opatrunkiem. Jeśli jest to drobne skaleczenie, wystarczy nakleić plaster z opatrunkiem. Jeżeli rana jest większa, kładziemy na nią wyjałowioną gazę i owijamy bandażem.

- Opatrunek należy zmieniać codziennie, zranione miejsce powinno być chronione przed urazami mechanicznymi.

- Jeśli rana jest duża i wypływa z niej sporo krwi, należy jak najprędzej przewieźć poszkodowanego do lekarza. Jeśli jest to czasochłonne, należy ranę zabezpieczyć – rękę lub nogę wiążemy powyżej rany chustką lub paskiem. Jeżeli rana jest pod ubraniem, lepiej rozciąć ubranie lub wyciąć dziurę, niż rozbierać poszkodowanego.

- W przypadku ugryzienia przez zwierzę, ranę musi opatrzyć lekarz, ponieważ traktowana jest ona jako zainfekowana.

- Przy poważniejszych ranach trzeba chorego ułożyć tak, by jego stopy były uniesione o około 30 cm nad poziom serca, należy przy poszkodowanym czuwać, kontrolując jego stan.

Opracowano na podstawie broszury - Wakacyjny poradnik zdrowia – 2003

5. NAJBARDZIEJ PRAWDOPODOBNE ZAGROŻENIA NA TERENIE NASZEGO WOJEWÓDZTWA

- **katastrofy naturalne :**
  - * pożary lasów,
  - * powodzie i zatopienia,
  - * wichury i huragany,
  - * śnieżyce i niskie temperatury,
  - * gradobicia,
  - * upały;

- **katastrofy techniczne :**
  - * awarie ze skażeniem promieniotwórczym,
  - * katastrofy kolejowe,
  - * katastrofy drogowe,
  - * uwolnienie niebezpiecznych środków chemicznych,
  - * pożary w miejscowościach,
  - * katastrofy budowlane;

- **zagrożenia sanitarno - epidemiologiczne :**
  - * epidemie,
  - * masowe zatrucia pokarmowe;

- **terroryzm i bioterroryzm;**

- **inne:**
  - * niewypały i niewybuchy,
  - * kontuzje,
  - * kradzieże i włamania.

KATASTROFY NATURALNE

I.A. POŻARY LASÓW

To jedno z częściej występujących zagrożeń. Na szczęście w ostatnich latach w naszym województwie nie odnotowano dużych pożarów leśnych. Mimo to w okresie od maja do września 2003 r. w 143 pożarach spłonęły łącznie 102 hektary lasu.

Uczestnictwo mieszkańców zagrożonego pożarem terenu ogranicza się w zasadzie do udzielania pomocy strażakom oraz do nieutrudniania akcji gaśniczej.

Jeżeli jednak będziemy osobą, która zauważy pożar lasu pamiętajmy, aby zebrać jak najwięcej informacji niezbędnych strażakom do podjęcia działań. Dzwoniąc z informacją, że pali się las, należy podać „adres" pożaru określając w miarę możliwości dokładnie miejsce pożaru, np. pali się las w pobliżu wsi, w odległości około km na wschód od drogi łączącej wsie.

Telefon
STRAŻY POŻARNEJ

998

z telefonu komórkowego można wybrać

112

Podając informację o pożarze podajemy również nasze dane personalne oraz numer telefonu, z którego dzwonimy.
Jeżeli nie zagraża to naszemu bezpieczeństwu, należy poczekać na przybycie jednostek straży pożarnej i przekazać strażakom wszelkie informacje dotyczące pożaru.

Pożar lasu[1]

[1] Zdjęcia pobrano ze strony www.gify.tvn.hu

Pożar lasu - akcja gaśnicza[2]

[2] Zdjęcie udostępniła Komenda Wojewódzka PSP w Opolu.

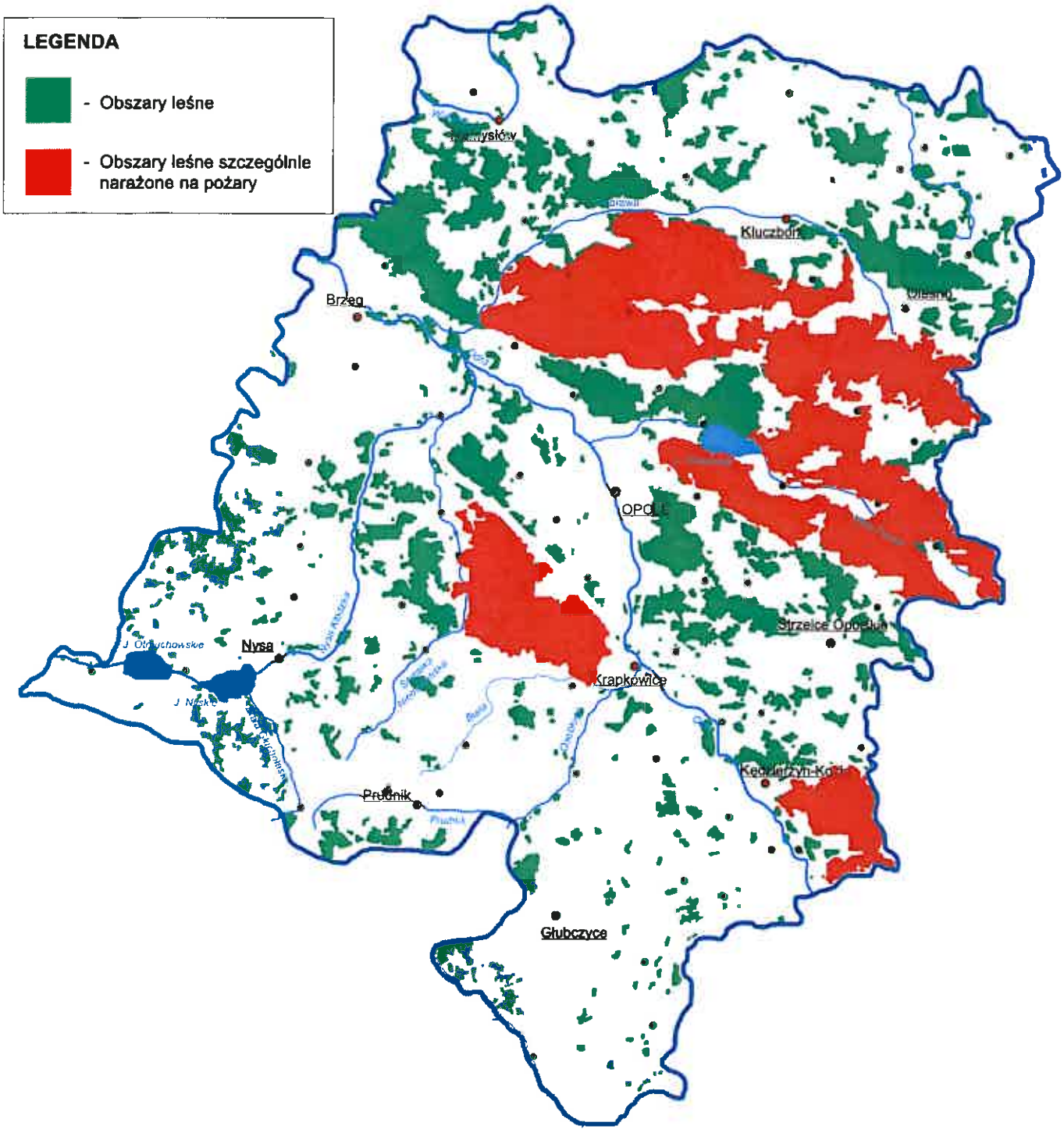

Obszary leśne województwa opolskiego

I.B. POWODZIE I ZATOPIENIA

W ostatnim dwudziestoleciu ubiegłego wieku największe straty spowodowała właśnie powódź, szczególnie dotkliwa była ta z lipca 1997 r. Rozmiar strat mógłby być mniejszy, gdyby mieszkańcy województwa byli dostateczne wcześnie poinformowani o sposobie walki z żywiołem i sposobach ograniczenia jego skutków.

Postępowanie obywateli w przypadku wystąpienia powodzi lub zatopień podzielono na trzy fazy, w zależności od czasu podejmowania poszczególnych działań.

Przed wystąpieniem powodzi :

Przygotuj się do powodzi, zanim ona Ciebie zaskoczy !!!

Podstawowe pojęcia związane z zagrożeniem powodziowym:

Pogotowie przeciwpowodziowe
wprowadza się, gdy poziom rzeki wzrasta do poziomu ostrzegawczego i nadal się podnosi.

Alarm powodziowy
ogłasza się, gdy poziom wody zbliża się do stanu alarmowego.

- Dowiedz się w swoim urzędzie gminy (miasta):
  - * czy nie mieszkasz na terenie zagrożonym, zalewowym;
  - * przy jakim poziomie wody ogłaszany jest stan ostrzegawczy i stan alarmowy;
  - * jakie będą stosowane sposoby alarmowania (syreny, dzwony, komunikaty radiowe);

* czy w razie powodzi będzie zorganizowana ewakuacja, kto ją będzie przeprowadzał, kiedy, kogo i co obejmie oraz gdzie przewiduje się miejsca przyjęć ludzi i mienia.

- Ubezpiecz siebie i swój dobytek – w razie tragedii odszkodowanie zawsze pomoże Ci „stanąć na nogi".
- Jeśli zagrożenie powodzią stanie się realne, zaopatrz się w przydatny sprzęt:
  latarki, radioodbiornik bateryjny z zapasowymi bateriami;
  inne źródła światła (świece, lampy naftowe, zapałki, zapalniczki).
- Przygotuj się, aby być samowystarczalnym przez okres 3 dni i zdolnym do pomocy sobie i innym.
- Poproś krewnych lub znajomych zamieszkałych na terenach bezpiecznych, by służyli jako miejsce kontaktu dla Twojej rodziny. Upewnij się, czy wszyscy jej członkowie znają adresy i telefony osób kontaktowych.
- Zapoznaj rodzinę, jak zabezpiecza się mieszkanie, dom, obejście przed powodzią i grabieżą.
- Sprawdź zawory zainstalowane w kanalizacji ściekowej swego domu w celu zapobieżenia cofania się wody z systemu drenowego. W ostateczności użyj dużych korków lub czopów do zatkania przecieków, rur i zbiorników.

W czasie zagrożenia powodziowego

- Miej włączone radio bateryjne na częstotliwości radia regionalnego (Radio Opole 103,2 MHz lub 96,3 MHz) albo rozgłośni lokalnej, w celu uzyskania komunikatu o zagrożeniu i sposobach postępowania.

Postępuj zgodnie z treścią komunikatów – nie zwlekaj !!!

- W przypadku niebezpieczeństwa natychmiast przemieszczaj się na wyżej położone tereny (miejsca).
- Jeżeli władze lokalne ogłoszą ewakuację z terenów zagrożonych, bądź przygotowany na nią wraz z rodziną. Pamiętaj także o swoich zwierzętach.
- Zabezpiecz swoje mieszkanie, swój dom, tj. przenieś wartościowe wyposażenie domowe na wyższe piętra domu oraz zabezpiecz parter, jeśli czas na to pozwala. Wykorzystaj do tego celu worki z piaskiem, folię lub inne materiały podręczne. Z posesji wszystkie rzeczy schowaj w budynku lub przywiąż je do czegoś stabilnego, aby nie popłynęły.
- W czasie powodzi odłącz urządzenia elektryczne, ale nie dotykaj ich, gdy są wilgotne lub stoją w wodzie. Wyłącz sieć gazową i wodociągową.
- W miarę możliwości na wyższych piętrach napełnij wannę i inne pojemniki wodą, po wcześniejszym wysterylizowaniu ich płynami typu: ACE, Bielinka, Chlorobis, inne.
- Nie używaj w gospodarstwie domowym wód gruntowych; mogą być zatrute (skażone).

- Nie chodź po obszarach zalanych, jeżeli woda przemieszcza się szybko. Fala o głębokości kilkunastu centymetrów może przewrócić i przemieścić dorosłego człowieka.
- Jeżeli musisz przekroczyć zalany obszar, użyj tyczki do badania gruntu przed sobą. Do przejścia wybieraj miejsca bez silnego nurtu.
- Po ostrzeżeniu, że spodziewana jest duża powódź, zapewnij swobodny wlew wód powodziowych do piwnicy Twego domu lub sam wypełnij ją czystą wodą. Unikniesz w ten sposób zagrożenia uszkodzenia fundamentów domu przez ciśnienie napierających wód powodziowych.
- Dzieciom i osobom z ograniczoną świadomością należy przymocować w widocznym miejscu kartkę z imieniem, nazwiskiem oraz miejscem zamieszkania.
- Jeżeli zostaniesz wytypowany do pomocy w pracach przeciwpowodziowych (np. do układania lub napełniania worków z piaskiem) - **pomagaj !!!**
- W miarę możliwości zapobiegaj tworzeniu się atmosfery paniki, bądź rozsądny, zachowaj trzeźwość umysłu – I to połowa sukcesu.

Dobrze jest znać ustalone zasady sygnalizacji na wypadek różnych potrzeb :

kolor	BIAŁY	- potrzeba ewakuacji;
kolor	CZERWONY	- potrzeba żywności i wody;
kolor	NIEBIESKI	- potrzeba pomocy medycznej.

Po powodzi

- Jak najdłużej pozostań poza zasięgiem wód powodziowych, gdyż mogą być skażone np. produktami ropopochodnymi, nieoczyszczonymi ściekami, bakteriami chorobotwórczymi itp. Nie używaj ich do picia! Mogą być one również pod napięciem z uszkodzonych linii energetycznych napowietrznych lub podziemnych.
- Bądź ostrożny, gdy wjeżdżasz na tereny dotknięte powodzią. Drogi mogą być osłabione i mogą nie wytrzymać ciężaru Twojego samochodu (ciągnika), czy innego pojazdu.
- Miej zawsze włączone radio w celu uzyskania informacji lokalnych dotyczących udzielanej pomocy, tj. zaopatrzenia w żywność i wodę zdatną do picia i użytku ogólnego.
- Zwracaj uwagę na zdrowie i bezpieczeństwo Twoje i Twojej rodziny. Często myj ręce mydłem w czystej wodzie, szczególnie jeśli miałeś kontakt z wodami powodziowymi.
- Pamiętaj o wspomożeniu swoich sąsiadów, którzy mogą potrzebować specjalnej pomocy przy małych dzieciach, starszych lub przy niepełnosprawnych osobach.

- Wyrzuć żywność, która miała kontakt z wodami powodziowymi.
- Poinformuj odpowiednie służby o zerwanych liniach energetycznych, nieszczelności rurociągu gazowego lub o innych zagrożeniach występujących na Twoim terenie.
- Mieszkanie i wszystkie sprzęty, przydatne do dalszego użytkowania, trzeba zdezynfekować, gdyż naniesiony muł zawiera duże ilości grzybów i bakterii chorobotwórczych, które zagrażają zdrowiu ludzi i zwierząt.
- Przygotuj do wymiany podłogi i mury, które nasiąkły wodami powodziowymi.
- Sprawdzaj, czy fundamenty Twego domu nie mają pęknięć, aby upewnić się, że budynek nie grozi zawaleniem. Uważaj na poluzowane tynki, sufity.
- Odpompuj zalane piwnice stopniowo – około 1/3 pierwotnego poziomu wody dziennie – w celu uniknięcia zniszczenia struktury fundamentów.
- Dopilnuj, aby instalacje domowe: elektryczne, gazowe i wodno-kanalizacyjne zostały sprawdzone przez fachowców i ewentualnie naprawione przed ich ponownym użytkowaniem.
- Używaj mocnego obuwia i bateryjnych lamp lub latarek w czasie oględzin zabudowań.
- Jeżeli byłeś ubezpieczony przed powodzią, skontaktuj się z firmą ubezpieczeniową, aby uniknąć nieporozumień z odszkodowaniami. Zrób zdjęcia zastanych zniszczeń – zarówno budynku, jak i wyposażenia.

Opole - kanał Młynówka – powódź lipiec 1997[3]

[3] Zdjęcie pobrano ze strony www.opole.pl/miasto/powodz.html -galeria zdjęć.

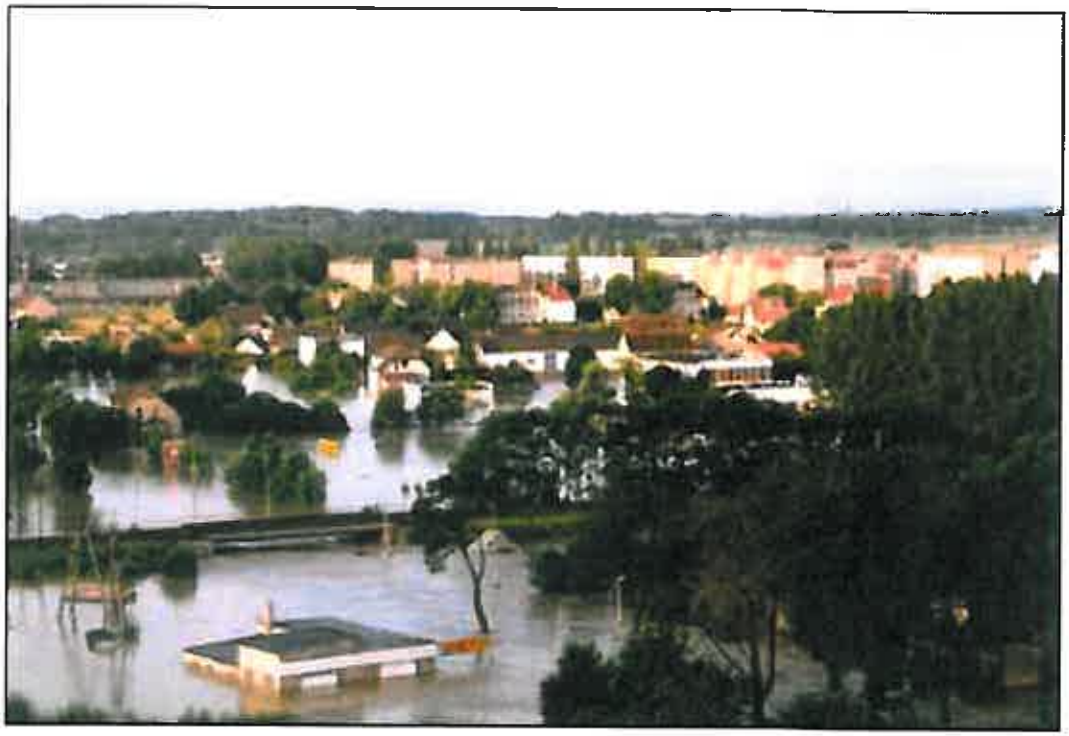

Opole - zalany most kolejowy – powódź lipiec 1997[4]

Widok w kierunku dworca kolejowego Opole Zachodnie – powódź lipiec 1997[5]

[4] Zdjęcie pobrano ze strony www.opole.pl/miasto/powodz.html -galeria zdjęć.

[5] Zdjęcie pobrano ze strony www.opole.pl/miasto/powodz.html -galeria zdjęć

Kędzierzyn-Koźle – powódź 1997[6]

Kędzierzyn-Koźle – powódź 1997[7]

[6] Zdjęcia pobrano ze strony www.k-k.pl/odra_p.html –galeria zdjęć

[7] Zdjęcia pobrano ze strony www.k-k.pl/odra_p.html –galeria zdjęć

Polanica Zdrój - 23.07.1998[8]

[8] Zdjęcia pobrano ze strony www.netgate.com.pl/woda98/polanica.html

Obszary zalewowe z powodzi 1997

I.C. WICHURY I HURAGANY

Ochrona przed wichurą lub huraganem ogranicza się w zasadzie do zabezpieczenia obywateli i ich mienia oraz do usuwania skutków zdarzenia.

Przed wystąpieniem wichury

- Upewnij się, czy wszyscy członkowie Twojej rodziny wiedzą, jak postępować w czasie huraganu oraz naucz ich, jak wyłączać gaz, elektryczność i wodę.
- Opracuj plan komunikowania się w czasie zagrożenia na okoliczność, gdy członkowie rodziny są rozdzieleni (realny przypadek, gdy dorośli są w pracy, a dzieci w szkole).
- Naucz dzieci, jak i kiedy wzywa się policję lub straż pożarną oraz które radio jest nastrojone na odbiór informacji o stanie zagrożenia.

Podczas wichury

Miej włączone radio bateryjne na częstotliwości radia regionalnego (Radio Opole 103,2 MHz lub 96,3 MHz) albo rozgłośni lokalnej, w celu uzyskania komunikatu o zagrożeniu i sposobach postępowania.

- Zabezpiecz swoje mieszkanie (dom):
  - zamknij okna, zabezpiecz rynny i inne elementy budynku;
  - sprawdź, czy konstrukcja dachu jest mocno przytwierdzona do konstrukcji budynku;
  - zabezpiecz lampy i inne urządzenia, które mogą ulec zniszczeniu;
  - usuń z parapetów i balkonów przedmioty, które mogą zagrażać przechodniom;
  - uprzątnij z obejścia przedmioty, które mogłyby narobić szkód (porwane przez wiatr);

- zapewnij sobie odpowiednią ilość źródeł światła - jak: latarki elektryczne (baterie do latarek i odbiorników radiowych), świece;
- sprawdź stan apteczki pierwszej pomocy i zaopatrz się w niezbędne materiały i leki;
- przygotuj rzeczy, które mogą być potrzebne w czasie ewakuacji, tj. dokumenty, odzież, żywność, wartościowe rzeczy;
- nie parkuj pojazdów w pobliżu drzew, słupów i trakcji elektrycznych.

- Wyłącz główny wyłącznik prądu i gazu – ograniczy to niebezpieczeństwo powstania pożaru.
- Schowaj się w środkowych i najniższych partiach budynku z dala od oszklonych okien, sufitów i drzwi.
- Znajdując się poza domem, pozostań tam, aż huragan nie przejdzie.
- Nie zatrzymuj się pod trakcjami elektrycznymi, planszami reklamowymi, drzewami itp.

Jeżeli służby ratownicze zalecają ewakuację:

* wyrusz tak szybko, jak to tylko możliwe;
* opuszczając mieszkanie wyłącz energię elektryczną oraz zamknij główny zawór wody i gazu,
* wygaś ogień w piecach oraz zabezpiecz dom;
* zawiadom kogoś poza zasięgiem wichury, dokąd się ewakuujesz;
* zabierz przygotowany zawczasu podręczny bagaż oraz ciepłą odzież.

Po wichurze

* Udziel pierwszej pomocy rannym i poszkodowanym osobom.
* Unikaj leżących lub zwisających przewodów elektrycznych.
* Ostrożnie wkraczaj do swego domu.
* Sprawdź instalację (gazową, elektryczną, wodociągową i ściekową) w zniszczonym domu.

O wszystkich zdarzeniach mających istotne znaczenie dla bezpieczeństwa ludzi informuj:
służby dyżurne Straży Pożarnej, Policji,
pogotowie energetyczne, gazowe, inne.

Wiatrołom w lasach Nadleśnictwa Turawa[9]

[9] Zdjęcia pobrano ze strony www.lasykatowice.com.pl

I.D. ŚNIEŻYCE

Silny wiatr w połączeniu z temperaturą powietrza tylko nieco poniżej 0°C może mieć taki sam skutek, jak stojące powietrze o temperaturze poniżej -30°C. Może być to przyczyną odmrożenia i wychłodzenia organizmu.

Odmrożenie – jest skutkiem oddziaływania zimna (choć niekoniecznie mrozu!). W wyniku odmrożenia mogą wystąpić trwałe uszkodzenia najbardziej narażonych na odmrożenie części ciała. Typowymi objawami tego urazu są: znaczne wychłodzenie, zaczerwienienie, utrata czucia oraz bladość palców nóg, nosa, małżowin usznych.

Wychłodzenie – jest stanem, gdy temperatura wewnętrzna ciała spada poniżej 35°C. Objawami wychłodzenia są zaburzenia świadomości – do śpiączki włącznie – powolna mowa, poczucie wyczerpania, zaburzenia mowy, senność.

Jeżeli u kogoś podejrzewane jest wystąpienie odmrożenia lub wychłodzenia – rozpocznij powolne ogrzewanie osoby i poszukaj natychmiast pomocy medycznej. Rozpocznij od ogrzewania torsu tej osoby. Zdejmij przemarznięte ubranie, ułóż osobę na suchej tkaninie i okryj całe ciało kocem, folią aluminiową – ogrzewaj go własnym ciałem.

Nie uznawaj pochopnie osoby wyziębionej za zmarłą, przed próbą reanimacji !!!

Przy odmrożeniach kończyn zanurz je w letniej wodzie o temperaturze ciała zdrowego człowieka. Na inne części ciała nakładaj ciepłe (nie gorące) okłady.

Nie podawaj alkoholu osobie dotkniętej odmrożeniem lub wychłodzeniem, w szczególności gdy nie ma możliwości zapewnienia jej ciepłego schronienia.

Unikaj podawania kawy – ze względu na zawartość kofeiny; nie podawaj żadnych leków bez dodatkowych wskazań.

Bądź przygotowany na wystąpienie śnieżyc, zawiei i zamieci !

- W czasie opadów pozostań w domu.
- Jeżeli musisz wyjść na zewnątrz, ubierz się w ciepłą odzież wielowarstwową i powiadom kogokolwiek o docelowym miejscu podróży oraz przewidywanym czasie dotarcia na miejsce przeznaczenia.
- Zachowaj ostrożność poruszając się po zaśnieżonym i oblodzonym terenie, zwróć uwagę na zwisające sople, zwały śniegu na dachach budynków itp.

Jazda samochodem w zimie

Jedną z wielu przyczyn ofiar śmiertelnych wśród podróżnych w zimie jest niewłaściwe przygotowanie pojazdu do sezonu zimowego oraz brak znajomości postępowania na wypadek unieruchomienia pojazdu lub zabłądzenia podczas podróżowania. Dlatego też, aby bezpiecznie podróżować:

- Sprawdź następujące elementy Twojego samochodu:
  - akumulator;
  - płyn chłodzący;
  - wycieraczki i płyn do spryskiwania szyb,
  - układ zapłonowy, termo-start;
  - oświetlenie pojazdu;
  - światła awaryjne, układ wydechowy;
  - układ ogrzewania, hamulce;
  - odmrażacz;
  - poziom oleju (jeśli jest taka potrzeba, wymienić na olej zimowy).

- Załóż zimowe opony i upewnij się, czy mają odpowiedni bieżnik. Uniwersalne opony radialne zazwyczaj są odpowiednie do większości warunków zimowych. Jednakże przepisy w niektórych krajach wymagają stosowania opon z łańcuchami lub opon śniegowych z kolcami.
- Miej przygotowaną skrobaczkę do szyb oraz narzędzie do usuwania śniegu.
- Utrzymuj co najmniej połowę pojemności zbiornika paliwa w czasie zimy.
- Starannie planuj długie podróże.
- Słuchaj komunikatów radiowych o aktualnych warunkach drogowych.
- Podróżuj w ciągu dnia i, jeśli to możliwe, w towarzystwie przynajmniej jednej osoby.
- W czasie burzy śniegowej staraj się korzystać z komunikacji publicznej.
- Ubieraj się ciepło. Noś odzież wielowarstwową, lekko dopasowaną.
- Na czas dłuższej podróży przygotuj wysokoenergetyczne, suche pożywienie oraz kilka butelek wody.

- Miej w swoim samochodzie:
  - migające światło przenośne z zapasowymi bateriami;
  - apteczkę pierwszej pomocy oraz niezbędne leki;
  - śpiwór lub koc;
  - torby plastikowe (do celów sanitarnych);
  - zapałki;
  - małą łopatkę - saperkę;
  - podręczne narzędzia - szczypce uniwersalne, klucz nastawny, śrubokręt;
  - przewody do rozruchu silnika;
  - łańcuchy lub siatki do opon;
  - jaskrawą tkaninę do użycia jako flagę sygnalizacyjną.

Jeśli utknąłeś w drodze

- Pozostań w samochodzie. Nie szukaj sam pomocy, chyba że pomoc jest widoczna w odległości 100 m.
- Umocuj na antenie lub dachu samochodu jaskrawą cześć ubrania (najlepiej koloru czerwonego) tak, aby widoczna była dla ratowników.
- Użyj wszelkich dostępnych środków do poprawienia izolacji samochodu.
- Uruchamiaj silnik co godzinę na 10 minut. W czasie pracy silnika włącz ogrzewanie oraz zewnętrzne światła samochodu.

Zachowaj ostrożność z uwagi na trujące działanie tlenku węgla w spalinach, utrzymuj rurę wydechową wolną od śniegu oraz dla wentylacji lekko uchyl okna.

- Zwracaj uwagę na oznaki odmrożeń lub wychłodzenia organizmu.
- Wykonuj lekkie ćwiczenia dla utrzymania krążenia krwi. Od czasu do czasu klaszcz w dłonie, wykonuj wymachy ramionami. Staraj się nie przebywać w jednej pozycji zbyt długo. Jeśli w samochodzie jest więcej niż jedna osoba, należy spać kolejno, na zmianę.
- Dla utrzymania ciepła wszystkie osoby powinny zgromadzić się koło siebie.
- Unikaj zbędnego lub nadmiernego wysiłku. Zimne otoczenie powoduje dodatkowe obciążenie dla serca. Nadmierny wysiłek, taki jak odgarnianie śniegu albo pchanie samochodu - może spowodować zdrowotne dolegliwości.

Śnieżyca na drogach województwa opolskiego[10]

[10] Zdjęcia pobrano ze strony www.112opole.pl

I.E. GRADOBICIE

Najczęstszą przyczyną jego występowania jest powstawanie chmur gradowych na skutek silnych, pionowych ruchów powietrza. Zjawisko to ma miejsce najczęściej w okresie letnim.

Bądź przygotowany na wystąpienie gradobicia !!!

- Ubezpiecz swoje mieszkanie, dom, samochód, zwierzęta gospodarskie, uprawy polowe od skutków gradobicia.
- Zapisz i zapamiętaj numery telefonów na pogotowie ratunkowe, do służb weterynaryjnych i upewnij się, czy wszyscy członkowie rodziny je znają.
- Przygotuj swoje mieszkanie, swój dom:
  * zabezpiecz rynny i inne części budynku;
  * zabezpiecz lampy i inne urządzenia, które mogą ulec zniszczeniu.

Podczas gradobicia

- Jeżeli spotka Cię gradobicie z dala od domu, znajdź bezpieczne schronienie i pozostań tam do czasu jego zakończenia.
- Jeśli jesteś w domu:
  * zamknij okna, usuń z parapetów i balkonów przedmioty, które mogą zagrażać przechodniom;
  * pozostań w nim z dala od oszklonych okien, sufitów i drzwi;
  * w miarę możliwości pozamykaj zwierzęta domowe i hodowlane;
  * trzymaj pod ręką przygotowane latarki oraz dodatkowe baterie;
  * miej włączone radio w celu zapoznania się z aktualnymi komunikatami.

O wszystkich zdarzeniach mających istotne znaczenie dla bezpieczeństwa ludzi informuj pogotowie ratunkowe, a w przypadku zerwania linii energetycznych zgłoś to pogotowiu energetycznemu.

Po gradobiciu

- Udziel pierwszej pomocy rannym lub poszkodowanym osobom.
- Nie przenoś ciężko rannych osób, chyba że są one bezpośrednio zagrożone doznaniem kolejnych obrażeń; wezwij pomoc.
- Jeżeli byłeś ubezpieczony przed gradobiciem, wykonaj zdjęcia zniszczeń, zarówno domu, jak i jego wyposażenia, w celu ubiegania się o odszkodowanie.

I.F. UPAŁY

Zbyt intensywny wysiłek w czasie gorącego dnia, spędzanie zbyt długiego czasu na słońcu albo zbyt długie przebywanie w przegrzanym miejscu może spowodować uraz termiczny. Aby móc skutecznie zapobiegać podobnym przypadkom, poznaj objawy i bądź gotów do udzielenia pierwszej pomocy w takich przypadkach. Uraz termiczny może przybrać postać oparzenia słonecznego lub przegrzania.

Oparzenie słoneczne objawia się zaczerwienieniem i bolesnością skóry, możliwe jest swędzenie, gorączka, ból głowy. Pierwsza pomoc: weź chłodny prysznic, użyj mydła, aby usunąć olejki (kremy). Miejsca oparzone polewaj dużą ilością zimnej wody. Jeśli na skórze wystąpią pęcherze, zrób suchy, sterylny opatrunek i skorzystaj z pomocy medycznej.

Przegrzanie objawia się osłabieniem, zawrotami głowy, występuje nadmierne pragnienie, nudności i wymioty, kurcze mięśni (zwłaszcza nóg i brzucha), utrata przytomności.

Pierwsza pomoc: połóż poszkodowaną osobę w chłodnym miejscu (nogi unieś na wysokości 20-30 cm). Poluzuj ubranie. Użyj zimnej mokrej tkaniny jako okładu do obniżenia temperatury ciała. Podawaj wodę z solą do picia małymi łykami. Jeśli wystąpią nudności, odstaw wodę. Jeśli wystąpią wymioty, szukaj natychmiastowej pomocy medycznej. W przypadku utraty przytomności przy wyczuwalnym oddechu i tętnie, ułóż poszkodowanego na boku.

Bądź przygotowany na wystąpienie gwałtownego ocieplenia !

- Utrzymuj chłodne powietrze wewnątrz pomieszczeń, stosując żaluzje w drzwiach i oknach.
- Rozważ utrzymanie w użyciu zewnętrznych okiennic przez cały rok. Zewnętrzne okiennice latem nie dopuszczają ciepła do wnętrza domu, natomiast utrzymują ciepło w domu zimą. Sprawdź przewody urządzeń klimatyzacyjnych, czy są właściwie izolowane i szczelne.
- Oszczędzaj elektryczność. W okresie dużych upałów ludzie mają skłonności do znacznie większego zużycia energii elektrycznej na potrzeby urządzeń klimatyzacyjnych, co prowadzi do niedoboru mocy lub przerw w dopływie prądu.

- Przebywaj wewnątrz pomieszczeń tak długo, jak to możliwe. Jeśli jest brak klimatyzacji, przebywaj na najniższym poziomie budynku, poza zasięgiem światła słonecznego.
- Spożywaj zbilansowane, lekkie posiłki.
- Regularnie pij duże ilości wody mineralnej. Osoby cierpiące na epilepsję oraz schorzenia serca, nerek lub wątroby, będące na niskowodnej diecie oraz mające problemy z utrzymaniem płynów, powinny skontaktować się z lekarzem przed zwiększonym przyjmowaniem płynów.
- Ogranicz przyjmowanie napojów alkoholowych. Mimo że piwo i napoje alkoholowe zdają się zaspakajać pragnienie, to zazwyczaj powodują dalsze odwodnienie organizmu.
- Ubieraj się w luźno dopasowane rzeczy, zakrywające możliwie największą powierzchnię skóry. Lekka, o jasnych kolorach odzież odbija ciepło i promieniowanie słońca oraz pomaga utrzymać normalną temperaturę ciała.
- Noś okrycia głowy, które skutecznie będą chronić twarz i głowę przed nadmiernym nagrzaniem.
- Unikaj zbytniego nasłonecznienia. Opalenizna spowalnia zdolność do samoczynnego chłodzenia się. Użyj środków ochrony przed promieniami słonecznymi o wysokim współczynniku skuteczności.
- Unikaj skrajnych zmian temperatury. Zwolnij tryb życia. Zredukuj, wykreśl lub przeorganizuj wyczerpujące zajęcia. Osoby z grupy wysokiego ryzyka powinny przebywać w chłodnych miejscach. Stosuj tabletki solne, ale tylko wtedy, jeśli zostały zalecone przez lekarza.
- Pamiętaj, że podczas upałów występuje zwiększone zagrożenie przeciwpożarowe - przebywając w lesie, na podsuszonych łąkach, ściemiskach, zachowaj szczególną ostrożność i staraj się nie zaprószyć ognia.

Podczas suszy

Zmniejsz zużycie wody. Podlewanie trawników i mycie samochodów marnotrawi wodę.

Gdzie tylko możliwe, używaj wielokrotnie tej samej wody.

Wyschnięty stawek powyżej Zbójnickiej Chaty w Dolinie Staroleśnej[11]

Susza – Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Częstochowie[12]

[11] Zdjęcie : Macieja Bielawskiego – pobrano ze strony www.watra.pl

[12] Zdjęcia : Elżbieta Klub – pobrano ze strony www.czwa.odr.net.pl

KATASTROFY

TECHNICZNE

II.A. SKAŻENIE PROMIENIOTWÓRCZE - AWARIE ELEKTROWNI ATOMOWYCH

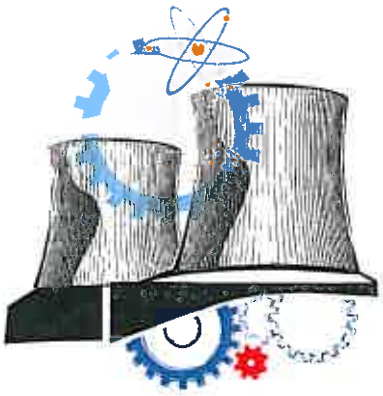

Wypadki radiologiczne mogą zdarzyć się wszędzie tam, gdzie materiały radioaktywne są używane, składowane lub transportowane. Ponadto mogą one mieć miejsce w elektrowniach jądrowych, szpitalach, uniwersytetach, laboratoriach badawczych, w zakładach przemysłowych, na głównych drogach, liniach kolejowych oraz w stoczniach.

Materiały radioaktywne są niebezpieczne z powodu szkodliwego oddziaływania niektórych typów promieniowania na komórki ciała. Im dłużej dana osoba jest narażona na promieniowanie, tym większe jest zagrożenie. Są trzy czynniki, które minimalizują oddziaływanie promieniowania na Twoje ciało: odległość, osłona oraz czas.

Odległość – im większa pomiędzy Tobą a źródłem promieniowania - tym mniejszą dawkę promieniowania otrzymasz. W razie poważnych awarii jądrowych władze prawdopodobnie będą wzywać do ewakuacji, aby oddalić się od źródła promieniowania.

Osłona – podobnie jak odległość – im bardziej ciężkie i gęste materiały pomiędzy Tobą a źródłem promieniowania, tym lepiej. Właśnie dlatego w czasie wypadków radiologicznych władze będą zalecać pozostawanie wewnątrz pomieszczeń. W niektórych przypadkach ściany Twojego domu będą wystarczającym zabezpieczeniem.

Czas – w większości przypadków natężenie promieniowania szybko maleje. Ograniczenie czasu przebywania w zasięgu promieniowania zmniejszy wielkość pochłoniętej dawki promieniowania. Po wystąpieniu wypadków radiologicznych lokalne władze będą monitorować wszystkie przypadki pojawienia się promieniowania i określać, kiedy minie zagrożenie.

Przed zagrożeniem radiacyjnym

- Na wypadek katastrofy miej przygotowane następujące rzeczy:
  - latarkę z zapasowymi bateriami,
  - przenośne radio bateryjne z zapasowymi bateriami,
  - apteczkę i podręcznik pierwszej pomocy,
  - alarmowy zapas żywności i wody,
  - zapas worków do przechowywania żywności,
  - otwieracz do konserw,
  - solidne obuwie.
- Bądź przygotowany do ewakuacji lub schronienia się w swoim domu.

- Opracuj plan komunikowania się na wypadek zagrożenia.
- Przygotuj plan oraz sposoby powrotu do domu członków rodziny, jeżeli w czasie wystąpienia zagrożenia są rozdzieleni (realna możliwość w ciągu dnia, gdy dorośli są w pracy, a dzieci w szkole).
- Poproś krewnych lub znajomych, zamieszkałych w innych miejscowościach, aby służyli jako miejsce kontaktu dla Twojej rodziny. Upewnij się, czy wszyscy członkowie Twojej rodziny znają nazwisko, adres i nr telefonu osoby kontaktowej.
- Jeśli prowadzisz samodzielne gospodarstwo rolne, zastanów się nad zabezpieczeniem paszy dla zwierząt hodowlanych, ujęć wody pitnej oraz pomieszczeń dla nich.

W czasie zagrożenia radiacyjnego

- Zachowaj spokój:
  * nie każdy wypadek związany z wydostaniem się substancji promieniotwórczej jest dla Ciebie niebezpieczny;
  * wypadek może dotyczyć tylko terenu zakładu (elektrowni atomowej) i może nie powodować żadnych zagrożeń zewnętrznych.
- Uważnie i stale słuchaj radia, oglądaj telewizję ogólnokrajową lub lokalną. Komunikaty określą charakter wypadku, stopień zagrożenia oraz jego zasięg i szybkość rozprzestrzeniania się - wykonaj zalecenia wynikające z komunikatów.
- Gdy powracasz do miejsca schronienia z zewnątrz:
  * weź prysznic, zmień buty i odzież;
  * schowaj do plastikowej torby rzeczy noszone na zewnątrz i szczelnie je zamknij.
- Jeśli otrzymasz polecenie ewakuacji, wykonuj je niezwłocznie, według zaleceń władz (służb ratowniczych):
  * nasłuchuj w radiu i telewizji komunikatów o drogach ewakuacji, tymczasowych schronach i sposobach postępowania;
  * zabierz przygotowane na ewakuację rzeczy.
- Pamiętaj o swoich sąsiadach, którzy mogą potrzebować specjalnej pomocy przy małych dzieciach, starszych lub niepełnosprawnych osobach.
- W wypadku zaniechania ewakuacji, pozostań w domu:
  * zabezpiecz i pozamykaj okna i drzwi;
  * wyłącz klimatyzację, wentylację, ogrzewanie nawiewowe itp.;
  * miej przy sobie cały czas włączone radio bateryjne;
  * zamknij (uszczelnij) zasuwy piecowe i kominowe;

* udaj się do piwnicy lub innych pomieszczeń poniżej powierzchni gruntu;
* pozostań wewnątrz pomieszczeń do czasu, aż władze (służby ratownicze) ogłoszą, że jest bezpiecznie;
* jeśli musisz wyjść na zewnątrz, zakryj usta i nos mokrym ręcznikiem.

- Bądź przygotowany do ewakuacji lub schronienia się na dłuższy czas w domu.
- Ukryj inwentarz i nakarm go przechowaną w zamknięciu paszą.
- Nie używaj telefonu, jeśli nie jest to konieczne. Linie telefoniczne są niezbędne dla akcji ratowniczej.
- Przechowuj żywność w szczelnych pojemnikach lub lodówce:
  * niezabezpieczoną żywność przed schowaniem dokładnie opłucz;
  * zrezygnuj ze spożywania owoców, warzyw i wody z niepewnych źródeł.
- Dalej postępuj zgodnie z zaleceniami określonymi przez władze (służby ratownicze) do czasu odwołania zagrożenia skażeniem promieniotwórczym.

Po odwołaniu zagrożenia radiacyjnego

Elektrownia w Czarnobylu po awarii[13]

- Opuść ukrycie i w razie najmniejszych podejrzeń o skażeniu poddaj siebie i rodzinę zabiegom sanitarnym.
- Unikaj spożywania żywności z Twojego ogrodu oraz mleka od Twoich krów i kóz, dopóki nie będą zbadane przez lokalny urząd sanitarny.
- W przypadku zarządzenia ewakuacji zabierz ze sobą najcenniejsze rzeczy, odzież, dokumenty i produkty żywnościowe. Zabezpiecz mieszkanie.

[13] Zdjęcie pobrano ze strony - http://www.atomowe.kei.pl

II.B. KATASTROFY KOLEJOWE

Katastrofy kolejowe występują stosunkowo rzadko. Jednak olbrzymia ilość przewożonych pasażerów, wielkość i różnorodność niebezpiecznych ładunków (chemiczne, toksyczne, łatwopalne i inne) zwiększają skalę i rozmiar zagrożeń, które w równej mierze dotyczą pasażerów i mieszkańców miejscowości w pobliżu szlaków kolejowych.

Do podstawowych zasad postępowania należą:

- powiadomienie służb ratowniczych (Straż Pożarna, Policja, Pogotowie Ratunkowe, PKP, SOK);
- udzielenie pomocy lżej poszkodowanym, gdy nie grozi to pożarem, wybuchem i gdy nie ma innych zagrożeń;
- stosowanie się do poleceń służb ratunkowych;
- niezbliżanie się do miejsca katastrofy, nieblokowanie dojazdu pojazdom specjalnym;
- gdy jest podejrzenie wycieku niebezpiecznej substancji, jak najszybsze oddalenie się;
- ostrzeganie innych przypadkowych świadków zdarzenia.

Katastrofa kolejowa z udziałem niebezpiecznych środków chemicznych – ćwiczenia[14]

[14] Zdjęcia udostępniła Komenda Wojewódzka PSP w Opolu.

Katastrofa kolejowa w Szwecji[15]

Zderzenie pociągów – Australia 1992 r.[16]

[15] Zdjęcia pobrano ze strony http://www.k-svets.se

[16] Zdjęcia pobrano ze strony http://members.ozemail.com.au/~trainman/chullora.htm

Linie kolejowe na terenie województwa opolskiego

II.C. KATASTROFY DROGOWE

Postępująca motoryzacja, ciągła rozbudowa sieci dróg i różnorodność przewożonych ładunków potęgują zagrożenia, które towarzyszą katastrofom i wypadkom drogowym.

Powszechność motoryzacji nakłada na obywateli obowiązek znajomości podstawowych zasad i czynności do wykonania w razie wystąpienia katastrofy drogowej lub wypadku.

Do podstawowych zasad i czynności należą:

- powiadomienie służb ratowniczych (Straż Pożarna, Policja, Pogotowie Ratunkowe);
- udzielenie pomocy lżej poszkodowanym, gdy nie grozi to pożarem, wybuchem i gdy nie ma innych zagrożeń;
- stosowanie się do poleceń służb ratunkowych;
- niezbliżanie się do miejsca katastrofy, nieblokowanie dojazdu pojazdom specjalnym;
- gdy jest podejrzenie wycieku niebezpiecznej substancji, wyłączenie nawiewu, zamknięcie okien;
- ostrzeganie innych użytkowników drogi.

W Kędzierzynie-Koźlu jadący bez świateł kierujący Matizem nie zatrzymał się do kontroli policyjnej. Patrol wszczął pościg. Swój rajd kierowca zakończył na drzewie. Kolizja miała miejsce przy przejściu dla pieszych. Jak wykazało badanie alkomatem prowadzący miał 2.36 promila alkoholu. Pijany kierowca został zatrzymany przez policję.[17]

[17] Zdjęcie: Leszek Stański – pobrano ze strony http://kkozle.pl

Na oblodzonej drodze między Rzędowem a Turawą Fiat wpadł w poślizg, zjechał na lewą stronę jezdni i uderzył w gimbusa, potem oba pojazdy wypadły z drogi i uderzyły w drzewa.[18]

[18] Zdjęcia pobrano ze strony www.112opole.pl

Karambol na trasie Niemodlin – Nysa[19]

[19] Zdjęcia pobrano ze strony www.112opole.pl

Połączenia drogowe w województwie opolskim

II. D. SKAŻENIA CHEMICZNE

Najczęstszą przyczyną uwolnień niebezpiecznych środków chemicznych (NŚCh) są:

- awarie i katastrofy w obiektach przemysłowych,
- wypadki cystern kolejowych oraz auto-cystern,
- rozszczelnienia rurociągów przemysłowych,
- katastrofy morskich tankowców i chemikaliowców.

ZAPAMIĘTAJ !!!

Pojazdy samochodowe przewożące substancje niebezpieczne są **oznakowane pomarańczowymi prostokątnymi tablicami z czarnymi napisami cyfrowymi** określającymi rodzaj niebezpiecznej substancji według międzynarodowych oznaczeń, umieszczonymi z tyłu i przodu pojazdu, w następujący sposób:
np.: **benzyny - paliwa silnikowe**

- nr rozpoznawczy
- nr substancji wg wykazu ONZ.

Jeżeli jesteś świadkiem wypadku z udziałem NŚCh – powiadom natychmiast w jakikolwiek sposób straż pożarną i policję. **Podaj istotne dane:**

miejsce zdarzenia,
swoje dane.

- Nie bądź kibicem zdarzenia, ale oddal się z miejsca wypadku, aby zminimalizować ryzyko zatrucia.
- Opuść rejon zagrożony, kierując się prostopadle do kierunku wiatru.
- Chroń swoje drogi oddechowe. W tym celu wykonaj filtr ochronny z dostępnych Ci materiałów (zwilżona w wodzie lub wodnym roztworze sody oczyszczonej chusteczka, szalik, ręcznik itp.) i osłoń nim drogi oddechowe.
- Jeśli jesteś w samochodzie – zamknij okna, włącz wentylację wewnętrzną, staraj się jak najszybciej opuścić strefę skażenia.
- Stosuj się ściśle do poleceń służb ratowniczych lub komunikatów przekazywanych przez lokalne środki przekazu – radio, TV, megafony.

- Jeśli przebywałeś w strefie skażonej, zdejmij ubranie, które uległo zanieczyszczeniu, i zamień je na czyste oraz dużą ilością wody przemyj oczy, usta, nos i weź prysznic.
- Jeśli istnieje prawdopodobieństwo, że niebezpieczne środki chemiczne przenikną do Twojego domu, to:

  - włącz radio lub telewizor na program lokalny i stosuj się ściśle do poleceń wydanych przez lokalne władze (służby ratownicze);
  - uszczelnij wszystkie otwory okienne, wentylacyjne, drzwi – oklejając je taśmą klejącą, obkładając rulonami z mokrych ręczników lub prześcieradeł;
  - oddychaj przez maseczkę wykonaną z gazy, waty, ręcznika itp.;
  - zadbaj o bezpieczeństwo swoich podopiecznych, dzieci, osób
  - niepełnosprawnych, zwierząt domowych;
  - pozostań w wewnętrznej części budynku przy zamkniętych drzwiach – w przypadku, gdy istnieje **niebezpieczeństwo skażenia chlorem, udaj się na wyższe kondygnacje, np. do sąsiadów. W przypadku amoniaku - kieruj się do pomieszczeń położonych na niskich kondygnacjach;**
  - powiadom o zagrożeniu najbliższe otoczenie;
  - wyłącz urządzenia elektryczne i gazowe z otwartym ogniem;
  - nie jedz żywności i nie pij płynów, które mogły ulec skażeniu.

Skażenie chemiczne – wypadek drogowy

27 lipca 2004 r między Opole a Krapkowicami na skutek tzw. „wystrzału opony" doszło do wypadku drogowego, IWECO wpadło do rowu i uderzyło w drzewo. Samochodem przewożone były chemikalia, które wypadły na zewnątrz.[20]

[20] Zdjęcia pobrano strony www.112opole.pl

II.E. POŻARY W MIEJSCOWOŚCIACH

Najczęstszą przyczyną powstawania pożarów są:

- bezmyślne, bądź umyślne działanie człowieka;
- zwarcia i wady instalacji elektrycznych;
- wyładowania atmosferyczne.

Przed wystąpieniem pożaru

- Skontroluj domowe źródła ogrzewania i usuń wszelkie nieprawidłowości:
  - bardzo ostrożnie używaj zastępczych źródeł grzewczych (np. przenośne grzejniki elektryczne, gazowe, piecyki na drewno i węgiel), zgodnie z instrukcją obsługi;
  - zabezpiecz materiały mogące ulec zapaleniu (podłoga, ściany, firany, meble, stosy gazet itp.) przed możliwością kontaktu z otwartym ogniem, żarem itp.;
  - nie używaj kuchenki gazowej do dogrzewania mieszkania.
- Sprawdź i stosuj odpowiednie zabezpieczenia instalacji elektrycznej:
  - nigdy nie „watuj korków" – **automatyczny bezpiecznik kosztuje kilka złotych!**
  - włączając kilka urządzeń do jednego gniazda, przeciążasz instalację elektryczną;
  - używaj rozgałęźników z bezpiecznikami;
  - utrzymuj instalację odgromową oraz kominową w dobrym stanie.

Przechowując w mieszkaniu pojemniki z benzyną, rozpuszczalnikiem, farbami itp., przechowujesz bombę – do wybuchu wystarczy tylko zapalnik

- Przygotuj rodzinę do ewentualnej ewakuacji:
  - określ w mieszkaniu, domu i obejściu gospodarskim drogi ewakuacji oraz zapoznaj z nimi domowników, przetrenuj z rodziną taką ewakuację.
  - naucz rodzinę, jak przemieszczać się w pomieszczeniach zadymionych.
- W miarę możliwości:
  - zainstaluj w mieszkaniu, domu i obejściu gospodarskim wykrywacze dymów (pożaru) i eksploatuj je zgodnie z instrukcją;
  - zaopatrz mieszkanie, dom i obejście w podręczne gaśnice i naucz rodzinę posługiwać się nimi. Przestrzegaj terminów badania sprawności gaśnic i ich legalizacji.

Zapisz i zapamiętaj nr telefonu do straży pożarnej, naucz dzieci, jak informować przez telefon o pożarze.

998

W razie pożaru

- Jeśli zauważyłeś pożar, to masz obowiązek prawny i moralny powiadomić o tym osoby zagrożone, straż pożarną lub inne służby ratownicze.
- Użyj prostych sposobów, by ugasić pożar w zarodku - gaśnica, woda, koc gaśniczy.
- Jeśli ubranie pali się na Tobie – zatrzymaj się, połóż na ziemi i obracaj do chwili zduszenia ognia, ucieczka spowoduje tylko zwiększenie płomienia.
- Jeśli pali się tłuszcz w naczyniu kuchennym – ugaś go solą kuchenną lub po prostu nakryj szczelną pokrywką.
- Nie gaś urządzeń elektrycznych wodą – mogą być pod napięciem, postaraj się odłączyć zasilanie elektryczne.
- **Nie próbuj gasić ognia, którego nie jesteś w stanie opanować.** Wyprowadź wszystkie osoby zagrożone w bezpieczne miejsce i w razie potrzeby udziel pierwszej pomocy.
- Gdyby pożar i swąd dymu obudził Cię ze snu – zbadaj, czy drzwi są ciepłe, jeżeli tak, to nie otwieraj ich, lecz użyj innych dróg, by opuścić pomieszczenie (np. przez okno, o ile jest to możliwe) lub usilnie wzywaj pomocy, wymachując przez okno białym obrusem, prześcieradłem.

- Jeśli musisz wyjść przez pomieszczenia zadymione, to zakryj usta i nos gęstą tkaniną, okryj się czymś niepalnym i przemieszczaj tuż przy podłodze – dym i gorące powietrze unosi się do góry, a dołem powietrze jest bardziej czyste i chłodne. Bądź przygotowany! Dym drażni oczy.
- Opuszczając mieszkanie, zabierz ze sobą wszystkich domowników. Dzieci potrafią chować się przed ogniem w miejscach, z których ich nie widać: w szafie, pod łóżkiem, pod pościelą itp.

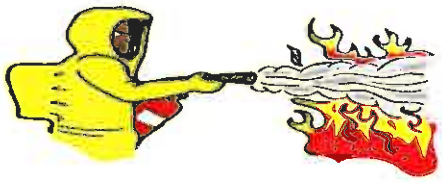

Po pożarze

- **Jeżeli zamierzasz wejść do budynku po pożarze, powinieneś:**
  - upewnić się, czy właściwe służby stwierdziły, że budynek jest bezpieczny;
  - uważać na oznaki dymu i gorąca;
  - nie włączać instalacji elektrycznej w budynku (pomieszczeniu) po pożarze przed jej sprawdzeniem przez elektryka;
  - gdy został wyłączony główny wyłącznik gazu, odcinający dopływ gazu z sieci zasilającej do budynku – w razie ponownego włączenia wezwać **upoważnionego pracownika technicznego administracji obiektu oraz służbę gazowniczą;**
  - zachować czujność i uwagę, gdyż po pożarze elementy konstrukcyjne budynku (zabudowań) mogą być osłabione (np. dachy i stropy) i mogą wymagać naprawy.
- Jeśli fachowcy (inspektor budowlany) stwierdzą, że budynek po pożarze jest niebezpieczny i należy opuścić dom:
  - o konieczności opuszczenia domu powiadom policję, aby wzięła go i pozostawione mienie pod ochronę;
  - zabierz ze sobą dowód tożsamości i inne ważne dokumenty, niezbędne i cenne przedmioty (okulary, lekarstwa, polisy ubezpieczeniowe, pieniądze, biżuterię).
- Skontaktuj się z firmą ubezpieczeniową w przypadku, gdy Twoje mieszkanie, Twój dom, zabudowania gospodarcze i pozostałe mienie ubezpieczyłeś od pożaru.
- Wyrzuć produkty żywnościowe, napoje i lekarstwa, które były narażone na działanie wysokiej temperatury, dymu i płomieni. Dotyczy to również zawartości lodówki i zamrażarki. Nie wolno też ponownie zamrażać rozmrożonej żywności.
- Jeśli sejf lub metalowa skrzynia uległy oddziaływaniu pożaru, nie próbuj ich otwierać. W ich wnętrzu przez długi czas (wiele godzin) może utrzymywać się wysoka temperatura. Jeśli otworzysz drzwi sejfu lub skrzyni przed wychłodzeniem, powietrze z zewnątrz w połączeniu z wysoką temperaturą wnętrza sejfu (skrzyni) może spowodować zapalenie się zawartości.

Wyjęci z płomieni.

Pożar wybuchł około godziny 18.30 w opuszczonej kamienicy przy ulicy Luboszyckiej w Opolu. Paliło się pierwsze piętro oraz poddasze. Z okien buchał ogień.

Nagle zauważono, że w jednym z okien na wysokości drugiego piętra ludzie wołają o pomoc. Na miejscu nie było jeszcze drabiny strażackiej z koszem, a droga przez klatkę schodową do wołających stała w płomieniach.

Starszy Aspirant Henryk Kotysz bez wahania wziął zwykłą drabinę i poszedł ratować ludzi. Było to niebezpieczne, gdyż duszący się już ludzie byli spanikowani. Mogli wszyscy spaść. Strażak musiał stanowczym głosem ich uspokajać. Najpierw sprowadził kobietę. Potem wrócił po mężczyznę.

Wszystko trwało kilka minut.

Już na dole, podduszonemu strażacy podali tlen i wezwali pogotowie, które odwiozło zszokowanych ludzi do szpitala. Akcja gaśnicza i utrudnienia na Luboszyckiej trwały ponad dwie godziny. Policjanci wprowadzili ruch wahadłowy.[21]

[21] Zdjęcia : Jarek Cavour – pobrano ze strony www.112opole.pl

Strawione przez pożar budynki mieszkalne[22]

[22] Zdjęcie udostępniła Komenda Wojewódzka PSP w Opolu

II.F. KATASTROFY BUDOWLANE

Katastrofy budowlane najczęściej powodowane są:

- wybuchami gazu;
- obsunięciem stropów lub nadwerężeniem elementów konstrukcyjnych budynków;
- tąpnięciami.

Postępująca urbanizacja, starzejąca się infrastruktura budowlana i techniczna stwarza realne zagrożenia katastrofami budowlanymi.

Gdy zdarzy się katastrofa budowlana budynku,
w którym mieszkasz, **pamiętaj !!!**

Opuszczając dom (mieszkanie):

- wyłącz instalację gazową, elektryczną, wodną;
- zabierz ze sobą dokument tożsamości i inne ważne dokumenty, żywność, koce, odzież, pieniądze. Zadbaj o to, aby dom opuścili wszyscy domownicy oraz sąsiedzi, zachowaj szczególną ostrożność - uwaga na stropy klatki schodowej;
- ile nie możesz opuścić budynku (mieszkania) drzwiami wyjściowymi, przez klatkę schodową z powodu zagrożenia lub innych przeszkód - uciekaj przez okno lub okna sąsiadów, jeśli to możliwe.

Gdy nie masz możliwości opuszczenia domu, wywieś w oknie białe prześcieradło lub obrus - jako znak dla ratowników, że potrzebujesz pomocy.

Gdy jesteś unieruchomiony (przysypany), nawołuj pomocy, stukaj w lekkie elementy metalowe - ułatwisz ratownikom lokalizację.

Gdy opuściłeś dom (mieszkanie):

- powiadom kierującego akcją ratowniczą o osobach z rodziny i sąsiadach, którzy zostali jeszcze w pomieszczeniach budynku, oraz o osobach, które aktualnie i na pewno przebywają poza domem (w pracy, szkole itp.);
- jeśli posiadasz informacje pomocne w akcji ratowniczej, przekaż je niezwłocznie służbie ratowniczej;
- nie przeszkadzaj w pracy ratownikom;

- nie wracaj na miejsce katastrofy, ani nie wchodź do uszkodzonego wypadkiem budynku bez zezwolenia służb budowlanych, które określą, czy takie wejście jest bezpieczne;
- o ile doznałeś obrażeń (jesteś ranny), zgłoś się do punktu pomocy medycznej;
- zgłoś swoje potrzeby do punktu pomocy społecznej lub władz terenowych;
- postępuj dalej zgodnie z zaleceniami władz miasta, gminy.

Gdy byłeś świadkiem katastrofy budowlanej, niezwłocznie powiadom
Straż Pożarną, Policję i Pogotowie Ratunkowe.

Katastrofa budowlana Hipermarketu CARREFOUR – Szczecin 2000 r.[23]

[23] Zdjęcie pobrano ze strony -http://www.straz.szczecin.pl/foto_cerr.htm

Katastrofa budowlana – zapadnięty budynek [24]

Katastrofa budowlana – Wrocław 2005 r.[25]

[24] Zdjęcie udostępniła Komenda Wojewódzka PSP w Opolu

[25] Zdjęcie pobrano ze strony http://hydral.com.pl

ZAGROŻENIA SANITARNO-EPIDEMIOLOGICZNE

A. EPIDEMIE

W celu uniknięcia skutków zagrożeń epidemiologicznych wynikających z różnych przyczyn obywatel powinien:

* przestrzegać podstawowych zasad higieny,
* nie spożywać żywności z niepewnych źródeł,
* unikać kontaktu z chorymi na choroby zakaźne,
* w razie wątpliwości zgłosić się do lekarza,
* przestrzegać terminów szczepień ochronnych,
* ograniczyć kontakty bezpośrednie ze zwierzętami,
* przestrzegać zaleceń zawartych w ogłoszeniach i komunikatach (np. ostrzeżenia o wściekliźnie).

Na Opolszczyźnie, w związku z dużym zagrożeniem powodzią, możliwe jest wystąpienie ognisk epidemiologicznych będących jej efektem.

Aby zmniejszyć zagrożenia, trzeba przestrzegać następujących zaleceń:

* nie należy spożywać, przetwarzać, ani uzdatniać żywności wykazującej cechy zamoczenia oraz bez zewnętrznych oznak uszkodzenia, ale przechowywanej w niewłaściwej temperaturze (wyłączone urządzenia chłodnicze);

* zamoczoną żywność należy zgromadzić w wydzielonym miejscu;

* kupując żywność należy zwrócić szczególną uwagę na wygląd i stan opakowań (zacieki i ślady korozji), czytelność etykiet, termin przydatności do spożycia;

* należy pamiętać, że niezdatne do spożycia są warzywa, jarzyny i owoce będące w czasie powodzi pod wodą;

* wszelkie wątpliwości związane ze stanem sanitarnym obiektów i dystrybucją żywności należy zgłaszać do terenowych stacji sanitarno-epidemiologicznych;

* ze źródeł wody, które zostały zatopione lub podtopione, należy wypompować wodę i naprawić uszkodzenia.
Po napełnieniu studni wodą należy ją wydezynfekować, a następnie długo odpompowywać, wykonać badanie wody dopuszczające ją do spożycia;

* oczyścić najbliższe otoczenie z wszelkich nieczystości.

B. BIOTERRORYZM I TERRORYZM

Zagrożenia terrorystyczne i bioterrorystyczne stały się obecnie w naszym kraju bardzo prawdopodobne. Dlatego też każdy obywatel powinien znać okoliczności mogące wskazywać na planowany atak terrorystyczny, a także zasady jak należy postępować w takim przypadku.

1. Należy zwracać uwagę na wszelkie podejrzane pakunki, paczki, torby, walizy itp., w razie zauważenia podejrzanego pakunku nie należy go ruszać, jak najszybciej powiadomić policję.
2. W przypadku otrzymania przesyłki niewiadomego pochodzenia (brak adresu nadawcy, nadawca jest nam zupełnie nieznany) lub, gdy przesyłka wygląda podejrzanie nie należy jej otwierać. Przesyłkę należy umieścić w grubym plastikowym worku i szczelnie zamknąć. O swoich spostrzeżeniach powiadomić policję lub straż pożarną.
3. Gdy przesyłka została otwarta, a znajduje się w niej podejrzana zawartość w postaci proszku, pyłu, galarety, piany itp., należy pozostawić zawartość w miejscu otwarcia, zamknąć okna, wyłączyć wentylację i klimatyzację, bardzo dokładnie umyć ręce. O przesyłce bezzwłocznie powiadomić policję lub straż pożarną.
4. W przypadku otrzymania informacji o planowanym ataku terrorystycznym, niezwłocznie powiadomić policję. Jeżeli informację taką otrzymamy telefonicznie np. w pracy, należy starać się prowadzić rozmowę spokojnie, próbując dowiedzieć się od dzwoniącego jak najwięcej o planowanym zamachu, jeśli to jest możliwe nagrywać treść rozmowy. O telefonie niezwłocznie zawiadomić przełożonego.

Objawy zakażenia :

1. Wąglikiem

- Postać płucna: gorączka, kaszel, bóle w klatce piersiowej, duszności, sinica.
- Postać jelitowa: bóle brzucha, wymioty, gorączka, krwawa biegunka i krwawe wymioty.

2. Jadem kiełbasianym :

Systematyczne porażanie nerwów czaszkowych – opadanie powiek, osłabienie zaciskania szczęk, opadanie żuchwy, trudności w połykaniu i mowie, nieostre lub podwójne widzenie.

3. Wirusem ospy prawdziwej :

Gorączka i bóle mięśni trwające około 2-4 dni, wysypka pęcherzowa na twarzy i kończynach, wysypka na tułowiu, ropne pęcherze w ciągu tygodnia.

Ćwiczenia Pododdziału Antyterrorystycznego[26]

Ćwiczenia Pododdziału Antyterrorystycznego[27]

[26] Zdjęcie pobrano ze strony http://kmp.szczecin.pl

[27] Zdjęcie pobrano ze strony http://www.seal.unas.cz

Nowy Jork - World Trade Center – płonące wieże[28]

Nowy Jork - World Trade Center – gruzowisko po zawaleniu się wież[29]

[28] Zdjęcia pobrano ze strony http://www.stuckina.com

[29] Zdjęcia pobrano ze strony http://www.stuckina.com

POZOSTAŁE ZAGROŻENIA

A. NIEWYPAŁY I NIEWYBUCHY

Chociaż od zakończenia działań II wojny światowej minęło prawie 60 lat, to nadal spotykamy się w życiu codziennym z jej pozostałościami. Znajdujemy wiele przedmiotów, niekiedy bliżej nam nie znanych lub mających znamiona uzbrojenia wojskowego. Nowymi jakościowo znaleziskami są też środki znajdowane na opuszczonych przez jednostki armii radzieckiej terenach .

Zardzewiała śmierć ciągle groźna

Niezachowanie należytych środków bezpieczeństwa po odnalezieniu niewypału lub niewybuchu, niewłaściwe postępowanie wynikające z braku świadomości o grożącym niebezpieczeństwie może doprowadzić do wielu nieszczęść, a nawet do śmierci.

Kategorycznie nie wolno podnosić, odkopywać, przenosić, wrzucać do ognia, ani do miejsc takich jak stawy, głębokie rowy, znalezionych niewybuchów

Należy mieć świadomość, że materiał wybuchowy stosowany w technice wojskowej w praktyce jest całkowicie odporny na działanie wszelkiego rodzaju warunków atmosferycznych i niezależnie od daty produkcji zachowuje swe właściwości wybuchowe.

ZADANIA PATROLU ROZMINOWANIA

Patrol rozminowania powołany jest do oczyszczania terenów z przedmiotów wybuchowych i niebezpiecznych, pochodzących z okresu działań wojennych.

Przez OCZYSZCZANIE TERENÓW należy rozumieć unieszkodliwienie i niszczenie materiałów wybuchowych oraz innych przedmiotów niebezpiecznych.

REJONEM ODPOWIEDZIALNOŚCI PATROLU NR 26 PRZY JW. 1127 BRZEG JEST WOJEWÓDZTWO OPOLSKIE

SKŁAD PATROLU

W skład patrolu oczyszczania terenów z przedmiotów wybuchowych i niewybuchów wchodzą :

* dowódca patrolu,
* z-ca dowódcy patrolu,
* starszy kierowca,
* dwóch kierowców sanitariuszy,
* trzech saperów.

ZASADNICZE WYPOSAŻENIE PATROLU

* samochód ciężarowo-terenowy,
* samochód osobowo-terenowy,
* samochód specjalny,
* piła spalinowa,
* wykrywacz,
* zestaw rozpoznawczy,
* zestaw minerski,
* kamizelki kuloodporne,
* ubranie do pracy w wodzie,
* sprzęt łączności.

ZASADY ZGŁASZANIA

Powiadomienie do jednostki wojskowej o znalezionych przedmiotach wybuchowych i niebezpiecznych zgłaszają niżej wymienione organy właściwe dla terenu, na którym wykryto te przedmioty:

URZĄD WOJEWÓDZKI,
URZĘDY POWIATOWE,
URZĘDY GMINNE,
JEDNOSTKI POLICJI.

ZGŁOSZENIA KIEROWAĆ DO JW 1127
FAX 4117060

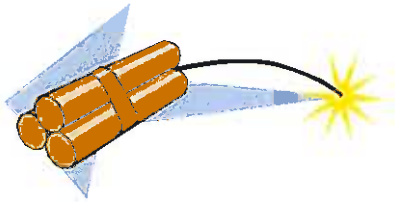

Na wszystkie zgłoszenia patrole oczyszczania terenów z przedmiotów wybuchowych i niebezpiecznych reagują niezwłocznie, nie później niż w ciągu **trzech** dni od daty otrzymania zgłoszenia. Zgłoszenia **pilne** realizują natychmiast, tzn. nie później niż **w ciągu doby.**

Za pilne zgłoszenia należy uważać takie zgłoszenia, które donoszą o wykryciu przedmiotów wybuchowych lub niebezpiecznych wszędzie tam, gdzie stwarzają one szczególne niebezpieczeństwo dla ludności, powodując wstrzymanie pracy, nauki itp., a więc na terenie szkół, na ulicach miast, w zakładach pracy itd.

OBOWIĄZKI WŁADZ TERENOWYCH

Terenowe organy administracji państwowej :

* przyjmują zgłoszenia o znalezieniu przedmiotów wybuchowych i niebezpiecznych od ludności, instytucji, jednostek gospodarki państwowej i uspołecznionej;
* sprawdzają, czy zgłoszony przedmiot jest wybuchowy i niebezpieczny;
* zabezpieczają miejsce znalezienia;
* wpisują znalezienie przedmiotu wybuchowego lub niebezpiecznego do „Księgi ewidencji zgłoszeń";
* powiadamiają jednostkę wojskową podając:
  - dokładny adres wykrycia,
  - dwa adresy osób mogących wskazać miejsce znajdowania się przedmiotu wybuchowego lub niebezpiecznego.

PODSTAWOWE DEFINICJE

Za przedmioty wybuchowe uważa się wszelkiego rodzaju przedmioty pochodzenia wojskowego, które ze względu na swoje właściwości wybuchowe grożą niebezpieczeństwem przy niewłaściwym obchodzeniu się z nimi (ruszanie, rozkręcanie, rzucanie itp.). Są to w szczególności :

* zapalniki,
* pociski,
* bomby lotnicze,
* naboje artyleryjskie i karabinowe,
* pancerzownice,
* granaty,
* miny wszelkich typów,
* ładunki materiałów wybuchowych,
* złom metalowy zawierający resztki materiałów wybuchowych.

Za przedmioty niebezpieczne uważa się wszelkiego rodzaju urządzenia (materiały pochodzenia wojskowego, przemysłowego lub innego), które mając własności łatwopalne, żrące, trujące, grożą niebezpieczeństwem przy manipulowaniu lub zetknięciu się z powietrzem albo wysoką temperaturą.

Zaliczyć do nich można :

* płyny łatwopalne,
* zawartości butli stalowych i gaśnic,
* resztki rozmaitych substancji w aparaturze laboratoryjnej itp.

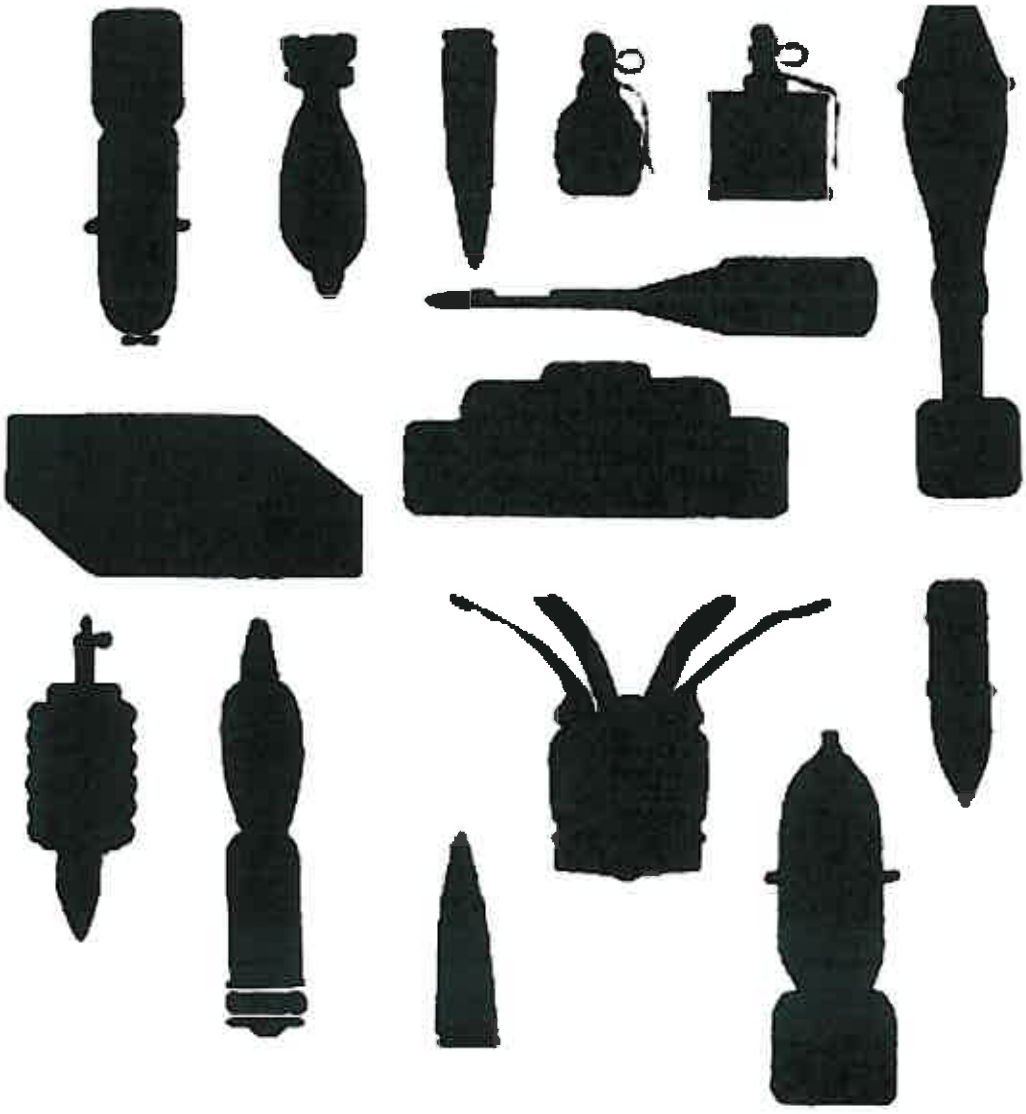

Wygląd najczęściej spotykanych niewypałów i niewybuchów z okresu II wojny światowej

B. KRADZIEŻE I WŁAMANIA

Statystyki policyjne wyraźnie wskazują, że mieszkania, domki jednorodzinne, domki letniskowe, altanki ogrodowe, a nawet przydomowe warsztaty znajdują się w centrum uwagi złodziei. Najczęściej złodziej wie gdzie się włamać tak, aby ryzyko mu się opłacało.

Aby skutecznie zabezpieczyć się przed włamaniem, musimy podjąć stosowne działania, które opisujemy poniżej.

* Nie należy się „chwalić tym, co posiadamy", dotyczy to również naszych dzieci, którym należy wytłumaczyć, aby nie opowiadały na podwórku o tym, co mamy w domu.

* Drzwi wejściowe powinny być solidne i posiadać co najmniej dwa zamki, w tym jeden antywłamaniowy. Mówi się, że nie ma zamka, którego złodziej nie potrafiłby otworzyć, jednak zamki „trudne i skomplikowane" skutecznie odstraszają złodziei.

* Wychodząc z domu zamykajmy drzwi na wszystkie zamki, sprawdźmy okna i drzwi balkonowe. Jeżeli wyjeżdżamy na dłużej, poprośmy rodzinę lub dobrych znajomych, aby zwracali uwagę na nasze mieszkanie. Niech wyjmują listy ze skrzynki, włączą wieczorem światło lub radio itp.

* Nie zawierajmy przypadkowych znajomości i nie sprowadzajmy przypadkowych gości. Jeśli mamy do czynienia z osobami nieznanym, np. listonosz, rzemieślnik itp. zawsze sprawdzajmy ich tożsamość.

* Nie oddajmy kluczy obcym lub mało znanym osobom, wytłumaczmy to naszym dzieciom.

* Stosujmy różne systemy zabezpieczeń naszych domów i mieszkań, odpowiednie zamki, systemy alarmowe, wzmocnione drzwi. Dobrze jest zainstalować domofon i wizjer a także zapornicę łańcuchową lub podobne urządzenie.

* Obserwujmy otoczenie, w jakim żyjemy, zwracajmy szczególną uwagę na obce osoby, kręcące się w pobliżu naszego miejsca zamieszkania. O nietypowych sytuacjach informujmy dozorców, a jeśli nasze podejrzenia są uzasadnione Policję.

* Aby zminimalizować ewentualne straty spowodowane kradzieżą, dobrze jest ubezpieczyć mieszkanie.

Przy zakupie zamków, drzwi i innych zabezpieczeń należy zwracać uwagę czy posiadają one świadectwo homologacyjne.

Opracowano na podstawie broszury „Jak uchronić mieszkanie, dom przed włamaniem" wydaną przez Komendę Główną Policji – 2002 r.

ALARM O KLĘSKACH ŻYWIOŁOWYCH I ZAGROŻENIU ŚRODOWISKA

SPOSOBY OGŁASZANIA ALARMÓW		*SPOSOBY ODWOŁYWANIA ALARMÓW*	
za pomocą syren	**przy pomocy rozgłośni radiowych, ośrodków TVP i telewizji kablowej**	**za pomocą syren**	**przy pomocy rozgłośni radiowych, ośrodków TVP i telewizji kablowej**
Dźwięk ciągły trwający 3 minuty	Powtarzana trzykrotnie zapowiedź słowna informująca o zagrożeniu i sposobie postępowania mieszkańców	Dźwięk ciągły trwający 3 minuty	Powtarzana trzykrotnie zapowiedź słowna: UWAGA! UWAGA! Odwołuję alarm o klęskach ..... dla .....

Zasady postępowania po ogłoszeniu:

- włącz odbiornik radiowy i telewizyjny na częstotliwości kanału stacji lokalnej;
- postępuj zgodnie z zaleceniami podawanymi w komunikatach;
- wykonuj polecenia organów kierujących akcją ratowniczą.

ALARM O SKAŻENIACH

SPOSOBY OGŁASZANIA ALARMÓW		*SPOSOBY ODWOŁYWANIA ALARMÓW*	
za pomocą syren	**przy pomocy rozgłośni radiowych, ośrodków TVP i telewizji kablowej**	**za pomocą syren**	**przy pomocy rozgłośni radiowych, ośrodków TVP i telewizji kablowej**
Dźwięki trwające 10 sekund powtarzane przez 3 minuty: czas trwania przerwy między dźwiękami powinien wynosić 25-30 sekund	Powtarzana trzykrotnie zapowiedź słowna: UWAGA! UWAGA! Ogłaszam alarm o skażeniach ..... (podać rodzaj skażenia) dla	Dźwięk ciągły trwający 3 minuty	Powtarzana trzykrotnie zapowiedź słowna: UWAGA! UWAGA! Odwołuję alarm o skażeniach ..... dla .....

Zasady postępowania po ogłoszeniu:

- włącz odbiornik radiowy i telewizyjny na częstotliwości kanału stacji lokalnej;
- postępuj zgodnie z zaleceniami podawanymi w komunikatach;
- wykonuj polecenia organów kierujących akcją ratowniczą.

Jeżeli jesteś w miejscu, gdzie nastąpiła awaria:

- wykonuj polecenia organów służb ratowniczych, porządkowych i obrony cywilnej.

Jeżeli jesteś w mieszkaniu:

- uszczelnij okna pomieszczenia, w którym się znajdujesz, mokrą tkaniną;
- przygotuj wilgotne tampony na usta i nos do ochrony dróg oddechowych (najlepiej nawilżyć je wodnym roztworem sody oczyszczonej);
- nie opuszczaj mieszkania do czasu przybycia służb ratowniczych.

KOMUNIKAT

UWAGA! UWAGA!

Mieszkańcy.....

.....

(miejscowość, ulica, nr budynku)

W związku z zaistniałym zagrożeniem życia i zdrowia, spowodowanym

.....

(podać rodzaj zagrożenia)

oraz zgodnie z decyzją .....

ogłaszam natychmiastową ewakuację

Miejsce zbiórki dla ewakuowanej ludności .....

.....

(podać nazwę ulicy, obiektu itp.)

Powrót mieszkańców przewiduje się po ustaniu zagrożenia.

- Przed opuszczeniem mieszkania zaleca się niezwłocznie wykonać następujące przedsięwzięcia:

- zamknąć zawór gazu w mieszkaniu,
- wykręcić bezpieczniki elektryczne,
- odciąć dopływ wody do mieszkania,
- wyposażyć osoby niepełnoletnie w tabliczki identyfikacyjne,
- zabrać ze sobą dokumenty tożsamości,
- pozamykać okna i drzwi.

Komunikat Wojewody,
Starosty, Prezydenta, Burmistrza, Wójta

UWAGA! UWAGA!

Ogłaszam alarm o klęskach żywiołowych i zagrożeniu środowiska w związku z .....
(podać rodzaj zagrożenia)

dla .....

POWTARZAM

UWAGA! UWAGA!

Ogłaszam alarm o klęskach żywiołowych i zagrożeniu środowiska w związku z .....
(podać rodzaj zagrożenia)

dla .....

POWTARZAM

UWAGA! UWAGA!

Ogłaszam alarm o klęskach żywiołowych i zagrożeniu środowiska w związku z .....
(podać rodzaj zagrożenia)

dla .....

WAŻNIEJSZE TELEFONY
OPOLSKIEGO URZĘDU WOJEWÓDZKIEGO
45-082 Opole, ul. Piastowska 14

Nazwa komórki organizacyjnej	*Telefon*		*Fax*
Wojewoda Opolski	45-39-505	45-24-710	45-24-705
Wicewojewoda Opolski	45-24-725	45-24-279	45-24-731
Dyrektor Generalny OUW	45-24-726	45-24-303	45-24-730
Gabinet Wojewody	45-24-706	45-24-252	45-24-705
Biuro Dyrektora Generalnego	45-24-741	45-24-740	45-24-478
Wydział Nadzoru i Kontroli	45-24-746	45-24-432	45-24-357
Wydział Finansów i Budżetu	45-24-875	45-24-370	44-15-201
Wydział Infrastruktury i Geodezji	45-24-900		44-15-273
Wydział Polityki Społecznej	45-24-881	45-24-563	45-24-509
Wydział Środowiska i Rolnictwa	45-24-910	45-24-122	44-15-240
Wydział Spraw Obywatelskich i Cudzoziemców	45-24-890	45-24-502	45-24-891
Wydział Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego	45-24-865	45-24-302	45-24-870
Wydział Zarządzania Funduszami Europejskimi	45-24-850	45-24-306	45-24-564
Wydział Organizacyjno - Administracyjny	45-24-741		45-24-478
Wydział Instytucji Pośredniczącej w Certyfikacji	45-24-864		45-24-864
Opolskie Centrum Zdrowia Publicznego	44-26-471		44-25-992
Biuro numerów Opolskiego Urzędu Wojewódzkiego	45-24-835 45-24-100		

Centra zarządzania kryzysowego

Krajowe Centrum Koordynacji Ratownictwa i Ochrony Ludności	(022) 62-13-542 52-33-977 52-33-512	(022) 62-86-575
WCZK Wojewody Opolskiego *e-mail: czk@opole.uw.gov.pl*	45-24-715 45-24-469 45-24-243	45-24-716 42-23-323

Administracja samorządowa			
Nazwa urzędu	*Telefon*	*Fax*	*Kontakt z Powiatowym CZK*
Starostwo Powiatowe w Brzegu	416-44-50	416-69-45	424-21-12 fax 416-28-12*
Starostwo Powiatowe W Głubczycach	485-20-78	485-65-33	485-20-78 485-20-71*
Starostwo Powiatowe w Kędzierzynie-Koźlu	472-32-00 472-32-01	472-32-95	481-99-57 tel. 483-21-53 fax 482-33-78 i 79*
Starostwo Powiatowe w Kluczborku	418-52-18	418-65-20	418-52-18 tel. 417-03-80 i 81*
Starostwo Powiatowe w Krapkowicach	466-40-00	466-51-90 wew. 332	466-40-00 tel. 407-97-00 i (10)*
Starostwo Powiatowe w Namysłowie	410-36-95	410-39-22	410-36-95 tel. 410-67-55*
Starostwo Powiatowe w Nysie	449-55-00 449-55-33	449-55-29	449-55-68 tel. 409-08-00*
Starostwo Powiatowe w Oleśnie	(034) 359-78-33 359-78-35 359-78-37	(034) 359-78-45	(034) 359-78-96 tel. 350-91-00*
Starostwo Powiatowe w Opolu	441-40-60	441-40-61	541-50-91 tel. 541-50-95 fax 400-20-00 i 01*
Starostwo Powiatowe w Prudniku	406-81-75 do 80	406-81-90	406-81-80 tel. 436-32-01 i 02*
Starostwo Powiatowe w Strzelcach Opolskich	463-90-90	463-90-91 wew. 209	463-90-90 tel. 404-99-03 do 05*
Urząd Miasta Opola	451-18-00	541-13-22	541-13-41 tel. 451-19-85 fax 451-19-90*

* Komenda Powiatowa / Miejska PSP lub inna całodobowa służba

Komitet redakcyjny składa podziękowanie wszystkim autorom zdjęć i publikacji, które zostały wykorzystane w niniejszym opracowaniu.

Adresy stron, z których korzystano, podano w przypisach.

Wydział Zarządzania Kryzysowego
Opolski Urząd Wojewódzki

Materiały zawarte w niniejszej broszurce mogą być dowolnie przetwarzane, kopiowane i publikowane pod warunkiem podania źródła pochodzenia !!!